

Turvallisuustiedottaminen suomalaisessa yhteiskunnassa

Sanna Soikkeli

Opinnäytetyö
Johdon assistenttityön ja kielten
koulutusohjelma
2013

<p>Tekijä tai tekijät Sanna Soikkeli</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2010</p>
<p>Raportin nimi Turvallisuustiedottaminen suomalaisessa yhteiskunnassa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 59 + 2</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Mia-Maria Salmi</p>	
<p>Tämä opinnäytetyö on tutkimusraportti, joka perustuu Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan. Kyseinen strategia antaa ohjeet varautumiseen suomalaista yhteiskuntaa kohtaavilta uhilta. Tutkimus mittaa kansalaisten tietämystä Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta ja ottaa kantaa kansan yleiseen asenteeseen turvallisuuteen liittyen. Työ on toteutettu toimeksiantona puolustusministeriön erillisyksikölle, Turvallisuuskomitealle.</p> <p>Opinnäytteen teoreettinen viitekehys rakentuu sosiaalisen markkinoinnin ja yhteiskunnallisen viestinnän käsitteille. Tutkimusperustaa täydentävät lisäksi Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan teettämä tutkimus suomalaisten mielipiteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta, mielipidekysely puolustusvoimauudistukseen liittyen, Poliisin turvallisuustutkimus vuodelta 2009 sekä Suojelupoliisin vuosikertomus 2012. Tämä työn teoreettinen viitekehys tukee empiiristä aineistoa ja sen analyysiä. Työn empiirisen aineiston muodostaa Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messuilla 27.9.2012–29.9.2012 toteutetun kyselytutkimuksen aineisto.</p> <p>Tutkimustulosten arviointi keskittyy analyysiin kansalaisten mielikuvista ja tiedoista Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan liittyen. Tämän analyysin perusteella otetaan kantaa siihen, miten viestintää strategiasta tulisi kehittää. Tuloksissa käy ilmi, että kansalaisten mielestä yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista tulisi tiedottaa nykyistä enemmän. Tutkimus osoittaa, että turvallisuuden suunnittelua arvostetaan kansan keskuudessa. Näin ollen suhtautuminen turvallisuusviestintä on myönteistä ja sen lisääminen perusteltua.</p> <p>Johtopäätöksissä esitetään toimeksiantajalle kehitysehdotuksia, joilla Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta tiedottamista voitaisiin tehostaa. Tutkimuksen valossa Internet on sekä suosituin, että tehokkain kanava tiedon saamiseen. Turvallisuuskomitean kannattaisi hyödyntää viestinnässään sosiaalista mediaa, erityisesti Facebookia. Turvallisuusviestintää Internetin kautta tulisi kehittää huomiota herättävämmäksi ja kiinnostavammaksi. Lähdetutkimukset tukevat saatuja johtopäätöksiä.</p>	
<p>Asiasanat turvallisuus, yhteiskunta, kyberturvallisuus, yhteisöviestintä, sosiaalinen markkinointi, valtionhallinto</p>	

Degree Programme for
Multilingual Management Assistants

<p>Author Sanna Soikkeli</p>	<p>Group or year of entry 2010</p>
<p>The title of thesis Safety-related Communication in the Finnish Society</p>	<p>Number of pages and appendices 59 + 2</p>
<p>Supervisor(s) Mia-Maria Salmi</p>	
<p>This thesis is a research report based on the Security Strategy for Society 2010, which provides instructions how Finnish society can prepare for different kind of threats. The overall purpose of this study is to measure public awareness of this resolution and also to investigate the general attitude towards the country's common security. The study has been carried out by the order of the Security Committee, which is a unit of the Ministry of Defence of Finland. The goal was to find out how the Security Committee has managed to inform citizens about this strategy, and provide some developmental proposals in terms of communication.</p> <p>The theoretical framework of the study includes both social marketing and social communication. The research is based on the following studies: The Advisory Board for Defence Information ABDI's interview survey regarding Finns' opinions about the foreign, security and defence policies of Finland, an opinion poll regarding the reform of the Finnish Defence Forces, the Safety of Finns study, made in 2009 by the Finnish Police and the Finnish Security Intelligence Service Annual Report for 2012. This theoretical framework supports the empirical data and the analysis of it.</p> <p>The empirical material of this study consists of the responses to a questionnaire collected at the Security and Defence 2012 Fair, which ran from the 27th to the 29th of September 2012.</p> <p>The research focuses on the analysis of citizens' knowledge of the Security Strategy for Society. This analysis provides a means for the development of communication. The results show that citizens want to be better informed of security-related data. Security planning is valued and considered to be an important issue.</p> <p>The conclusions of this study present suggestions as to how the Security Committee should develop their communication regarding their Security Strategy in the future. According to the results, the Internet is the most popular, as well as the most effective, channel for acquiring relevant knowledge. As a developmental proposal, the Security Committee should use social media and find new, enticing ways to capture people's attention on the Internet.</p> <p>The source material and the previous studies support these conclusions.</p>	
<p>Key words security, society, organizational communication, social marketing, state administration</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1.	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia.....	2
1.2.	Tavoite ja rajaus.....	3
1.3.	Ajankohtaisuus.....	5
1.4.	Työn rakenne	8
2	Puolustusministeriö turvallisuuden tekijänä	9
2.1	Puolustusministeriö.....	9
2.2	Turvallisuuskomitea	9
2.3	Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messut.....	10
3	Suomalainen turvallisuus tässä ja nyt.....	11
3.1	Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS:n tutkimus.....	11
3.2	Puolustusvoimauudistus – mielipidekysely	12
3.3	Polisin turvallisuustutkimus 2009.....	13
3.4	Suojelupoliisin vuosikertomus 2012	13
3.5	Yhteenveto	14
4	Sosiaalinen markkinointi	15
4.1	Määrittely	15
4.2	Soveltaminen.....	16
4.3	Suunnittelu	20
4.4	Muutos	20
4.5	Onnistuminen	22
5	Yhteiskunnallinen viestintä	23
5.1	Määrittely	23
5.2	Soveltaminen.....	24
5.3	Arvot ja asenteet.....	25
5.4	Keinot	26
5.5	Viestintäympäristö.....	27
5.6	Seuranta	28
5.7	Teorian yhteenveto	29
6	Tutkimus	30

6.1	Tutkimusmenetelmä	30
6.2	Kyselylomakkeen laatiminen.....	31
6.3	Tutkimusaineiston ja analysointi	33
6.4	Tutkimuksen kohteena olevat henkilöt	34
7	Tulokset.....	39
7.1	Turvallisuuden suunnittelu.....	39
7.2	Uhkamallit	39
7.3	Näkemykset strategiasta.....	40
7.4	Strategian tunteminen	41
7.5	Internet-osoitteessa vierailu	42
7.6	Tiedottamisen lisääminen.....	42
7.7	Mistä lisää tietoa	42
8	Johtopäätökset.....	44
8.1	Turvallisuuden kokeminen.....	44
8.2	Mielikuvat strategiasta.....	46
8.3	Strategiasta viestiminen	47
9	Arviointi.....	51
9.1	Tutkimuksen arviointi.....	51
9.2	Oma oppiminen	53
	Lähteet.....	55
	Litteet.....	60

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona puolustusministeriön erillisyksikölle, Turvallisuuskomitealle. Opinnäytetyö on tutkimustyyppinen. Tutkimus käsittelee kansalaisten asennetta ja tietoja yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen, ja sen lähtökohtana on Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Kyseinen strategia on valtioneuvoston laatima periaatepäätös siitä, miten eri hallinnonalojen toimijat varautuvat mahdollisiin yhteiskuntaa kohtaaviin uhkiin ja niistä aiheutuviin häiriötilanteisiin. Turvallisuuskomitean sihteeristö on ollut turvallisuusstrategian vastuullinen kirjoittajataho.

Puolustusministeriö osallistui syyskuussa 2012 Lahdessa järjestetyille Turvallisuus- ja puolustusalan messuille Yhteiskunnan turvallisuus – teeman näkökulmasta. Kyseisillä messuilla suoritettiin turvallisuusasioihin liittyvä kyselytutkimus messuvieraiden joukossa. Kyselyyn saadut vastaukset toimivat tämän opinnäytetyön empiirisenä aineistona. Tutkimusta, joka mittaisi kansalaisten tietotasoa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta, ei ole aikaisemmin tehty. Tällaiselle tutkimukselle oli kuitenkin tarve Turvallisuuskomitean puolesta. Komitealle on merkittävää saada tietää, miten strategia on saatu tuotua kansalaisten tietoon. Näin ollen tästä opinnäytetyöstä on konkreettista hyötyä toimeksiantajalle.

Huomioitavaa on, että vaikka tutkimuksen aihe käsittelee ”kansalaisen näkökulmaa”, ei tutkimuksen tuloksia voida yleistää koskemaan koko Suomen kansaa. Tutkimusta varten tutkittiin ainoastaan pientä joukkoa kansalaisia, jotka muodostavat tässä tapauksessa näytteen. Tilastotieteen periaatteiden mukaisesti pelkän näytteen perusteella ei vielä voida tehdä yleistyksiä perusjoukkoon (Suomen kansalaisiin). Lisäksi huomionarvoista on se, että kysely suoritettiin turvallisuusalan messuilla, mikä osaltaan voi vaikuttaa vastauksiin. Tutkimuksen kohteena olleet henkilöt olivat todennäköisesti keskimääräistä tietoisempia ja kiinnostuneempia turvallisuuteen liittyvistä asioista. Tutkimustuloksista voidaan kuitenkin yhdessä lähdetutkimuksiin peilaten muodostaa opinnäytteen johtopäätökset.

Opinnäytteen taustamateriaalina toimivat Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tekemä tutkimus suomalaisten mielipiteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maan-

puolustuksesta ja turvallisuudesta (MTS Helmikuu 2012), mielipidekysely puolustusvoimauudistukseen liittyen (Taloustutkimus Oy 2012), Poliisin turvallisuustutkimus vuodelta 2009 sekä Suojelupoliisin vuosikertomus vuodelta 2012. Opinnäytetyön teoriapohja rakentuu lähdekirjallisuuden osalta sosiaalisen markkinoinnin ja yhteiskunnallisen viestinnän julkaisuille.

1.1. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Suomen kansalaisten turvallisuudesta vastaa valtioneuvosto yhdessä tasavallan presidentin kanssa. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston laatima periaatepäätös, joka ohjaa ja yhtenäistää eri hallinnonalojen varautumista uhkatilanteisiin. Strategian tavoitteena on turvata yhteiskunnan toimintakyky, säilyttää Suomen valtion itsenäisyys ja edistää kansalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Turvallisuusstrategia on laadittu yhteistyönä viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Turvallisuuskomitea on vastuussa strategian kehittamisestä yhdessä eri ministeriöiden edustajien kanssa. (Yhteiskunnan turvallisuus 2013.)

Tavoitteen saavuttamiseksi turvallisuusstrategiassa määritellään suomalaisen yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Nämä toiminnot ovat toisin sanoen ne perusasiat, joiden jatkuminen on pystyttävä kansalaisille takaamaan kaikissa olosuhteissa. Strategiassa kuvataan eri ministeriöiden varautumisen vastuualueet: mikä taho on johtamisvastuusta mistäkin toiminnosta mahdollisen kriisin sattuessa. Varautumisen suunnittelun helpottamiseksi strategiassa on esitelty mahdollisia uhkamalleja ja niistä seuraavia häiriötilanteita. Strategiassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamisesta päättävät ja vastaavat viranomaiset. Strategia pyritään pitämään ajankohtaisena ja kehittyvänä, sen vuoksi sitä päivitetään muutaman vuoden välein. Valtioneuvosto julkaisi marraskuussa 2003 Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian YETTS:n, jota voidaan pitää nykyisen strategian edeltäjänä. YETTS päivitettiin vuonna 2006. Vuoden 2010 lopulla valtioneuvosto teki periaatepäätöksen Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta, joka syrjäytti entisen YETTS:n. Tätä viimeisintä versiota strategiasta kutsutaan myös nimellä YTS2010. (Yhteiskunnan turvallisuus 2013.)

Strategiaa on pyritty tuomaan esille kansalaisten tietoon monin eri tavoin. YTS2010 löytyy kokonaisuudessaan sekä painettuna kirjasena, että kuvallisen esitteen muodossa. Näitä esitteitä on jaettu muun muassa messuilla, turvallisuusalan koulutuksissa ja aiheeseen liittyvissä seminaareissa. Yhteiskunnan turvallisuudella on oma Internet-sivunsa, www.yhteiskunnanturvallisuus.fi, josta strategia on luettavissa. Lisäksi sivustolla on kerrottu runsaasti yleistä tietoa turvallisuudesta. Koska strategia on valtioneuvoston päätös, on strategia joko suoraan tai linkin kautta nähtävissä myös useammalla verkkosivustolla, muun muassa valtioneuvoston yhteisillä sivuilla. Strategiasta tiedotetaan erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä koulutustapahtumissa, sekä turvallisuusalan oppilaitoksissa. Strategia käydään lisäksi erityisesti läpi alueellisilla ja valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla sekä sotilaskoulutuksessa. (Sillanpää A. 4.2.2013.)

1.2. Tavoite ja rajaus

Tutkimuksen tarkoitus on osoittaa kansalaisten tietotaso Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta ja selvittää, millaisia mielikuvia strategia kansalaisissa herättää. Tutkimuksen avulla halutaan myös saada käsitys siitä, miten tavallinen kansalainen kokee suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden, ja onko yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedottamisessa onnistuttu. Tavoitteena on saadun tiedon pohjalta antaa Turvallisuuskomitealle ehdotuksia siitä, miten sen tulisi jatkaa strategian julkituomista. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on lueteltu 13 erilaista uhkamallia. Uhkamalli on käsite, jolla kuvataan turvallisuusympäristön häiriöitä. Näitä ovat muun muassa tietoliikenteen häiriöt, väestön terveyden ja hyvinvoinnin häiriöt, suuronnettomuudet, sekä terrorismi ja rikollisuus (Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010, 14). Tutkimustulosten perusteella saadaan viittaus siitä, miten kansalaiset kokevat nämä kyseiset uhkakuvat ja mitä asioita he pitävät suurimpina suomalaista yhteiskuntaa uhkaavina tekijöinä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia päivitetään muutaman vuoden välein vastaamaan yhteiskunnan ajantasaista tilaa. Nykyinen versio on vuodelta 2010 ja edellinen vuodelta 2006. Strategiaan liittyen ei ole aikaisemmin tehty minkäänlaista tutkimusta. Puolustusministeriön yhteydessä toimiva Turvallisuuskomitea vastaa siitä, miten strategiasta tiedotetaan. Strategian keinoin komitea pyrkii edistämään kansalaisten tietämystä ja niin sanotusti omalta osaltaan ”valistaa” kansalaisia turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Tur-

vallisuuskomitealle on tärkeää saada tietää miten strategian viestinnässä on onnistuttu, jotta se voi arvioida tekemänsä työn vaikutusta. Jatkoa ajatellen on olennaista selvittää, miten tiedottamista voitaisiin mahdollisesti vielä tehostaa. Tulevaisuudessa on edessä strategian päivittäminen, joten kehitysehdotukset tulevat tarpeeseen myös sen suhteen. On siis monelta kantilta merkittävää tutkia, miten kansalaiset ovat tähän mennessä vastaanottaneet strategian.

Tutkimus on rajattu koskemaan kansalaisen näkemystä yhteiskunnan turvallisuudesta ja sen suunnittelusta, sekä Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tiedottamisen onnistumisista. Opinnäytteen tutkimusongelma on muotoiltu kolmeksi tutkimuskysymykseksi. Tutkimuskysymykset kuuluvat:

- Millaisia ajatuksia yhteiskunnan turvallisuus herättää kansalaisissa?
- Mitä kansalaiset tietävät Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta?
- Tulisiko yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedottamista parantaa, ja miten?

Näiden kysymysten vastauksista voidaan johtopäätöksenä arvioida, tulisiko tiedottamista yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista lisätä tai viestintää jotenkin muokata. Tutkimus päädyttiin toteuttamaan kvantitatiivista menetelmää käyttäen, kyselylomakkeen avulla. Vastaukset kerättiin 27.9.2012–29.9.2012 Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messuilla vierailleiden henkilöiden joukosta. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan liittyen ei ole aikaisemmin tehty minkäänlaista tutkimusta, joka mittaisi kansalaisten tietämystä siitä.

Turvallisuus- ja puolustusalan messut järjestetään joka neljäs vuosi Lahdessa. Puolustusministeriö oli myös edellisen kerran, vuonna 2008, mukana messuilla samalla Yhteiskunnan turvallisuus – teemalla, ja tulee todennäköisesti osallistumaan messuille jatkossakin saman asian puolesta. Messuilla suoritettua kyselytutkimuksessa sivuttiin aiemmin mainittujen seikkojen lisäksi myös sitä, miten tällä kertaa messuilla onnistuttiin: vastaajilta pyydettiin arviota muun muassa messuosaston visuaalisen ilmeen suhteen. Toimeksiantajalle oli arvokasta saada tietää, missä olisi mahdollisesti parantamisen varaa, jotta haluttu sanoma saataisiin välitettyä mahdollisimman tehokkaasti perille. Nämä

tiedot annettiin toimeksiantajalle, mutta niitä ei käsitellä tässä opinnäytetyössä. Messuosallistuminen ja siihen liittyvä markkinointi jätettiin kokonaan tämän opinnäytetyön rajauksen ulkopuolelle. Messumarkkinointi ja -näkyvyys olisivat olleet täysin oma asiakokonaisuutensa ja niiden tarkastelu olisi aiheuttanut ongelmia työn selkeän rajauksen suhteen. Vaikka tutkimusaineisto kerättiin messuilta, työn pääpaino säilytettiin Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.

1.3. Ajankohtaisuus

Turvallisuusasiat ovat olleet viime aikoina erityisen ajankohtaisia. Valtioneuvosto julkaisi 20.12.2012 uuden Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteon. Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko on tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan eduskunnalle laatima asiakirja, jossa arvioidaan kokonaisvaltaisesti Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Siinä käsitellään kansainvälisen toimintaympäristön kehitystä ja siinä tapahtuneita muutoksia, Suomen turvallisuuspoliittisia linjauksia ja puolustuksen kehittämistä, sekä esitetään tavoitteet kokonaisuusturvallisuuden varmistamiseksi. Selontekoja on laadittu siitä lähtien kun Suomi liittyi Euroopan Unioniin, eli vuodesta 1995 alkaen. Edelliset selonteot ovat vuosilta 1997, 2001, 2004 ja 2009. (Ulkopoliittinen instituutti 2013.) Hallitus toteaa uusimmassa selonteossa, että puolustusvoimien ylläpito tulee olemaan Suomelle todellinen haaste tulevana vuosikymmeninä. Selonteossa otetaan kantaa myös sellaisiin uhkiin, jotka tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa korostumaan, kuten elektroninen sodankäynti ja kauaskantoisten ammusten käyttö. (Uusi Suomi 20.12.2012.)

Puolustusministeri Stefan Wallin teki 15.6.2012 päätöksen puolustusvoimauudistuksen toimeenpanosta. Uudistuksen tavoitteena on maksimoida Suomen puolustusvoimien kustannustehokkuus ja suorituskyky. Uudistukseen liittyvät toimenpiteet aloitettiin vuonna 2011, ja ne on suunniteltu saatavan päätökseen vuoteen 2015 mennessä. Puolustusvoimauudistuksen kautta pyritään valtion puolustusmäärärahojen parempaan kohdistamiseen, puolustuskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen. (Suomen puolustusministeriö 2013a.) Käytännössä tämä tarkoittaa mittavia supistuksia henkilöstömäärässä ja tiettyjen joukko-osastojen lakkautuksia, josta on aiheutunut paljon keskustelua mediassa.

Myös lakiuudistusten näkökulmasta yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät asiat ovat lähivuosina olleet ajankohtaisia. Vakavia kriisitilanteita koskeva valmiuslaki uudistettiin vuonna 2012. Tätä edeltävä valmiuslaki tuli voimaan 1991. Kyseisellä lailla pyritään varmistamaan kansalaisten turvallisuus ja takaamaan yhteiskunnan toimivuus poikkeusoloissa. (Oikeusministeriö 2011.) Lakiuudistukset lähtevät siitä, että muuttuneisiin tilanteisiin tarvitaan paremmin palvelevia toimintaohjeita yhteiskunnan hyvinvoinnin takaamiseksi. Maailma muuttuu; tänä päivänä yhteiskuntaa uhkaavat erilaiset tekijät kuin kymmenen tai kaksikymmentä vuotta sitten. Erityisesti kyberturvallisuuden merkitys yhteiskunnan uhkatekijänä on yhä suurempi tietoverkkojen ja teknologian kehittyessä. Tämä vaatii modernimpaa lainsäädäntöä, samoin kuin uudentyypistä lainvalvontaa.

Valtioneuvosto laati 14.6.2012 periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta. Ohjelma on kolmas tähän mennessä laadittu ja se kantaa nimeä ”Turvallisempi huominen”. Tavoitteena on, että Suomi olisi Euroopan turvallisimaa maa. Sisäisen turvallisuuden ohjelman avulla pyritään ennaltaehkäisemään tapaturmia, onnettomuuksia ja rikoksia sekä lisäämään yleistä turvallisuuden tunnetta. Ohjelma mainitsee tavoitteekseen ”eheän yhteiskunnan” luomisen. (Sisäasiainministeriö 2013.) Turvallisuusajattelu näkyy siis vahvasti hallituksen toiminnassa ja päätöksenteossa. Tätä ovat lisänneet entisestään viime vuosien joukkosurmat, kuten Jokelan ja Kauhajoen koulusurmat sekä Hyvinkään ampumistragedia. Suomalaiset ovat joutuneet kokemaan, että myös tuttu ja turvallinen arki voi silmänräpäyksessä muuttua painajaiseksi. Joukkosurmia on tapahtunut tasaisin väliajoin ja valitettavan todennäköistä on, että niitä tulee tapahtumaan tulevaisuudessakin.

Turvallisuuskysymykset ovat olleet viime aikoina paljon esillä myös mediassa. YLE Radio Suomen Ajantasa-ohjelmassa perjantaina 8.2.2013 suomalaiset kansanedustajat keskustelivat Suomen linjauksista uuteen turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon liittyen. He nostivat esille kolme kohtaa selonteosta, joita olivat pohjoismainen puolustusyhteistyö, kyberuhkiin varautuminen, sekä kansainvälisen yhteistoiminnan painotus. Kansanedustajat totesivat yksimielisesti, että suurimmat Suomeen kohdistuvat uhkat eivät ole sotilaallisia uhkia. Todennäköisempinä he näkivät kansainvälisen terrorismin, ympäristöuhat, sekä kyberuhat. Varautumiseen liittyen kristillisdemokraattien kansan-

edustaja Jouko Jääskeläinen totesi osuvasti: ”Pitää varautua siihen, mihin ei ole aikaa varautua silloin, kun tapahtuu”. (YLE Areena 8.2.2013.)

YLE:n MOT -ohjelmassa maanantaina 11.3.2013 käsiteltiin puolestaan suomalaisen yhteiskunnan turvallisuutta ja puolustuskykyä. Ohjelmassa kyseenalaistettiin, kuinka kauan Suomen puolustus kestäisi todellisuudessa. Ruotsin puolustusvoimien komentaja Sverker Göransson oli nimittäin edellisellä viikolla ilmaissut medialle, että Ruotsi kykenisi todennäköisesti puolustamaan itseään korkeintaan viikon, mikäli sota syttyisi. Ohjelmassa päädyttiin yllättävään lopputulokseen: Suomi olisi polvillaan jo 15 minuutissa. Näin kävisi, mikäli sähköverkkoon iskettäisiin. Ohjelmassa haastateltu Onnettomuustutkintakeskuksen johtaja Veli-Pekka Nurmi totesi: ”Nykyaikaisen yhteiskunnan haavoittuvin kohta on ilman muuta sähkönjakelu, sähkönjakeluverkko, tai oikeammin sanottuna, kaikki ne asiakkaat, kaikki ne ihmiset, koko yhteiskunta, joka käyttää sähköä”. Laajan ja pitkäkestoisen sähkökatkon seurauksena koko yhteiskunta saataisiin sekaisin. Lämmön ja vedenjakelu on pitkälti riippuvainen sähköstä. Talviaikaan Suomen oloissa pitkäkestoinen sähkökatkos olisi katastrofi. Koko Suomen laajuisen sähkökatkoksen aiheuttaminen onnistuisi ohjelmassa esitetyn väitteen mukaan hyvinkin helposti. Jo kolmesta kahdeksaan asiantuntevaa henkilöä riittäisi saamaan aikaiseksi laajamittaista tuhoa. Kriittistä asian kannalta on se, että sähköyhtiöillä ei ole säädösperusteisia velvoitteita varamuuntajille. Onnettomuustutkintakeskus teki raportin kesän 2010 rajuilmojen jälkeen, jonka mukaan lakisääteiset varautumisvelvoitteet olisivat aiheellisia myös sähköverkolle. Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oy:n johtaja Reima Päivinen myönsi, että kyberturvallisuus on erityisesti sähköverkon osalta erittäin keskeinen huolenaihe. (YLE Areena 11.3.2013.)

Kyberuhat ovat aivan tätä päivää. Iltalehti uutisoi keskiviikkona 27.3.2013 suurimmasta Internetissä jylläävästä verkkohyökkäyksestä, jota maailma on koskaan nähnyt. Kyseessä oli jättimäinen palvelunestohyökkäys, joka kohdistui erääseen kansainväliseen roskapostin torjuntaan erikoistuneeseen organisaatioon. Hyökkäys hidasti ja häiritsi Internetin toimintaa laajasti. Artikkelin mukaan palvelunestohyökkäyksessä hyödynnettiin myös suomalaisia palvelimia. (Iltalehti 27.3.2013.) Kyseinen tapaus on varoittava esimerkki kyberturvallisuudesta ja sen haavoittuvuudesta. Hyökkäys oli tähän mennessä suurin koko Internetin historiassa, mutta varmastikaan se ei tule jäämään suurimmaksi.

Tietoturveysyhtiö Symantecin tuoreen raportin mukaan yrityksiin kohdistetut hyökkäykset lisääntyivät rajusti viime vuonna. Internetin kautta yrityksiin tapahtuneita hyökkäyksiä oli yli 40 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna. (YLE Uutiset 16.4.2013.) Kybermaailma ei tunne välimatkoja, tai sotatermein ilmaistuna, aseita tai tykin kantamia. Kyberhyökkäys voi lähteä liikkeelle mistä päin maailmaa tahansa, ja se voi vaikuttaa kuinka laajaan alueeseen tahansa. Suomi saattaa maantieteellisesti sijaita syrjässä muuhun maailmaan verrattuna, mutta tietoverkkoja ajatellen se on vain yhden hiiren-klikkauksen päässä.

1.4. Työn rakenne

Opinnäytetyö alkaa johdannolla, jossa kerrotaan tiivistetysti aiheen valinta, tutkimuksen toteuttaminen, sekä työn tarkoitus. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia avataan käsitteenä. Työlle asetetaan tavoite ja rajaus, sekä esitetään tutkimuskysymykset. Aiheen ajankohtaisuus perustellaan esimerkeillä hallituksen päätöksistä ja lakiuudistuksista sekä median näkökulmasta. Toisessa pääkappaleessa esitellään toimeksiantaja: puolustusministeriö ja sen alaisuudessa toimiva Turvallisuuskomitea; lisäksi kerrotaan Turvallisuus ja Puolustus – messuista, josta tutkimuksen empiirinen aineisto kerättiin. Kolmannessa pääkappaleessa tarkastellaan lähtökohtia ja nykytilannetta yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen. Samassa yhteydessä esitellään aiempia aiheeseen liittyviä tutkimuksia, joita ovat: Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan MTS:n tekemä tutkimus, Puolustusvoimauudistus-mielipidekysely, Poliisin turvallisuustutkimus vuodelta 2009, sekä Suojelupoliisin vuosikertomus 2012. Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksia verrataan näihin tutkimuksiin. Teoriataustaa jatketaan sosiaalisen markkinoinnin ja yhteiskunnallisen viestinnän aihealueilta. Tämän jälkeen selostetaan tutkimus: perustellaan tutkimusmenetelmän valinta, kerrotaan kyselylomakkeen laatimisesta, tutkimusaineiston hankinnasta, sekä kuvataan vastaajien profiili. Tutkimustulokset esitetään havainnollistaen niitä kuvioiden avulla. Opinnäytteen johtopäätökset muodostetaan saatuja tuloksia lähdetutkimuksiin verraten. Viimeiseksi arvioidaan työn luotettavuuteen liittyviä seikkoja, tulosten pätevyyttä, objektiivisuutta ja avoimuutta, sekä otetaan kantaa omaan oppimiseen. Työn lopussa on lähdeluettelo ja liitteenä tutkimuksessa käytetty kyselylomake.

2 Puolustusministeriö turvallisuuden tekijänä

Tämän työn toimeksianto saatiin puolustusministeriön yhteydessä toimivalta Turvallisuuskomitealta. Tutkimuksen empiirinen aineisto puolestaan kerättiin Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messuilta. Seuraavassa nämä esitellään.

2.1 Puolustusministeriö

Puolustusministeriö on osa valtioneuvostoa ja yksi Suomen 12 ministeriöstä. Puolustusministeriön toiminta perustuu puolustushallinnon ohjaamiseen. Ministeriö vastaa Suomen puolustuspolitiikasta ja turvallisuudesta, maanpuolustuksen resursseista sekä puolustusvoimien toimintaedellytyksistä. Ministeriö tekee kansainvälistä yhteistyötä muiden valtioiden kanssa puolustuspolitiikkaan liittyen, sekä toimii vastuutahona Suomen osallistumisessa kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin. (Suomen puolustusministeriö 2013b.)

2.2 Turvallisuuskomitea

Turvallisuuskomitea on puolustusministeriön erillisyksikkö. Komitea työskentelee yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja siihen liittyvän ennakoivan varautumisen parissa. Sen tehtävä on avustaa valtioneuvostoa ja ministeriöitä yleiseen turvallisuuteen, järjestykseen ja maanpuolustukseen liittyvissä asioissa. Komitea seuraa Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen aseman muutoksia sekä arvioi niiden vaikutuksia. Turvallisuuskomitea toimii tarvittaessa asiantuntijana yhteiskuntaa kohtaavissa häiriötilanteissa. (Suomen puolustusministeriö 2013c.)

Turvallisuuskomitea tekee kansainvälistä yhteistyötä muiden valtioiden, erityisesti EU-jäsenmaiden turvallisuus- ja puolustuspoliittisten selontekojen valmistelusta vastaavien viranomaisten kanssa. Suomessa yhteistyötahoja ovat muun muassa eduskunta, ministeriöt, aluehallintoviranomaiset, pääesikunta, Maanpuolustuskorkeakoulu, rajavartiolaitos ja Ulkopoliittinen instituutti. Turvallisuuskomitea on ollut Yhteiskunnan turvallisuusstrategian vastuullinen kirjoittajataho. (Suomen puolustusministeriö 2013d.)

Turvallisuuskomitealla on puolustusministeriössä oma sihteeristönsä, joka valmistelee komitealle kuuluvat asiat ja avustaa sitä. Jokaisessa ministeriöissä toimii tärkeimpien toimialojen edustajista koostuva valmiustoimikunta, joka laatii toimintasuunnitelman erityis- ja häiriötilanteiden sekä poikkeusolojen varalta. Valmiustoimikuntaa johtaa valmiuspäällikkö. Näiden valmiustoimikuntien sihteerit kokoontuvat säännöllisesti valmiussihteerikokoukseen, jossa Turvallisuuskomitean sihteeristöllä on puheenjohtajuus. Käytännössä Turvallisuuskomitean sihteeristö on ollut sihteeristönä kokoamassa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa. (Suomen puolustusministeriö 2013d.)

2.3 Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messut

Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messut järjestettiin Lahdessa 27.9.–29.9.2012. Kyseiset messut järjestetään neljän vuoden välein. Messuilla ovat perinteisesti esillä kaikki tärkeimmät suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät viranomaiset, järjestöt ja yritykset. Esimerkiksi Poliisi, Pelastuslaitos, Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat esittelivät toimintaansa messuilla. Myös kaikenlainen turvallisuusteknologia oli vahvasti esillä, samoin koko suomalainen puolustus- ja ilmailuteollisuus ja sen johtavat yritykset. Lisäksi messuilla esittäytyivät useat turvallisuusalaan liittyvät järjestöt ja vapaaehtoistoiminta. (Lahden messut Oy 2012.)

Vuonna 2012 messujen pääteemana oli suomalainen kokonaisturvallisuus. Tarkoitus oli havainnollistaa, miten jokainen kansalainen voi omalta osaltaan olla mukana rakentamassa turvallisempaa yhteiskuntaa. Puolustusministeriö osallistui messuille Yhteiskunnan turvallisuus – teeman näkökulmasta. Esillä ei siis ollut ministeriö ja sen toiminta, vaan messuosallistumisen tarkoitus oli kertoa yleisölle Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta uuden esitteen ja näyttävän multimediaesityksen avulla. Strategia päivitettiin viimeksi vuonna 2010, eikä sitä ollut tässä muodossa esitelty vielä yhtä näkyvästi kuin nyt Lahdessa (Sillanpää A. 11.9.2012). Puolustusministeriö oli panostanut suuresti messuihin ja tavoitteet strategian esiin tuomisessa olivat korkealla.

3 Suomalainen turvallisuus tässä ja nyt

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus voidaan määritellä käsittämään kaikki sellaiset asiat, jotka voivat aiheuttaa huomattavaa haittaa tai vaaraa Suomelle ja Suomen kansalaisille (Yhteiskunnan turvallisuus 2013b). Suomea on perinteisesti pidetty turvallisena maana moneen muuhun valtioon verrattuna. Juuri turvallisuus luetaankin yhdeksi suomalaisen yhteiskunnan vahvuudeksi. Mutta miten suomalaiset itse kokevat yleisen turvallisuuden? Tämän selvittämiseksi vartiointiyhtiö Turvatiimi teetti suomalaisella markkinatutkimusyrittäjä Taloustutkimuksella kyselyn, johon vastasi reilut 1 200 henkilöä. Tästä kyselystä saatujen tuloksien mukaan yli puolet suomalaisista on huolestunut turvallisuuden heikkenemisestä. (YLE Uutiset 24.1.2013.) Suomalainen iltapäivälehti Iltalehti puolestaan teetti tammikuussa 2013 Taloustutkimuksella kyselyn Nato-jäsenyydestä ja siitä, miten suomalaiset uskovat Suomen puolustuskykyyn kriisitilanteen sattuessa. Kyselyä varten haastateltiin noin tuhatta henkilöä. Tuloksena oli, että vastaajista vain 40 prosenttia uskoi siihen, että Suomi pystyisi puolustautumaan sodassa ilman Nato-jäsenyyden apua. Puolustusministeri Carl Haglund yllättyi siitä, miten vähäinen usko suomalaisilla on maansa puolustuskykyyn. Haglund arvioi yhtenä syynä tähän uskonpuutteeseen olevan vireillä ollut puolustusvoimauudistus. (Iltalehti 2.2.2013.)

3.1 Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS:n tutkimus

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta MTS on puolustusministeriön alaisuudessa toimiva komitea, joka suunnittelee maanpuolustustiedotusta sekä seuraa suomalaisten asenteiden kehitystä maanpuolustusasioihin liittyen. MTS suorittaa vuosittain tutkimuksen, joka käsittelee suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, maanpuolustukseen ja yleiseen turvallisuuteen liittyen. Tutkimuksessa esitetään kysymyksiä muun muassa Suomen turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen vaikuttavista sekä huolta aiheuttavista tekijöistä. Tutkimus kattaa koko Suomen 15–79-vuotiaan väestön. Viimeisin julkaisu MTS:n tutkimuksesta on helmikuulta 2012. Tutkimuksen teki Taloustutkimus Oy MTS:n toimeksiantona, ja se toteutettiin henkilökohtaisina haastatteluina. Tutkimusta varten haastateltiin yhteensä 965 henkilöä aikavälillä marras-joulukuu 2011. (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2012, 2.)

MTS:n tutkimuksessa kävi ilmi, että kansalaisten usko turvallisempaan tulevaisuuteen on heikentynyt. Haastatelluista henkilöistä vain vajaa viidennes, 17 prosenttia oli sitä mieltä, että suomalaiset elävät turvallisemmassa maailmassa seuraavan viiden vuoden kuluttua. Vuonna 2010 näin ajatteli vielä yli neljännes, 27 prosenttia. MTS:n tutkimukseen sisältyy kysymys, jossa on lueteltu erilaisia huolta aiheuttavia ilmiöitä ja tekijöitä. Eniten huolta aiheuttavia tekijöitä olivat vastaajien mukaan Euroopan talousnäkymät, hyvinvointipalveluiden tulevaisuus Suomessa, työllisyystilanne, rahoitusmarkkinoiden kriisi sekä Suomen taloustilanne. (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2012, 5-6.) Euroalueen kriisi siis peilautui tuloksissa. Euroopan Unionin jäsenvaltioiden talouden järkkyminen on yhä suurempi huolta aiheuttava tekijä nykypäivänä, kun valtiot ovat entistä enemmän riippuvaisia toisistaan. Unionin jäsenyys velvoittaa paremmin pärjääviä valtioita auttamaan talousongelmista kärsiviä jäsenmaita. Tämä tietää kiristystä valtion omassa budjetissa ja vaikuttaa näin ollen myös yleiseen elintasoon monin tavoin. Viime aikoina ongelmat julkisessa terveydenhuollossa ja erityisesti vanhustenhoitopalveluissa ovat olleet paljon esillä uutisissa. Tulevaisuudessa tullaan kohtamaan haasteita terveydenhuollon resurssien riittävydessä, kun vanhuksia on yhä suurempi osa Suomen väestöstä ja hoitopalveluiden tarve kasvaa kasvamistaan. Myös tämän opinnäytetyön tutkimuksessa tarkasteltiin sitä, miten huolestuttavina kansalaiset näkevät erilaiset yhteiskunnan uhkamallit. Tuloksia voidaan siis vertailla MTS:n tutkimuksen kanssa ja katsoa, löytyykö niistä mahdollisesti yhteneväisyyksiä.

3.2 Puolustusvoimauudistus – mielipidekysely

Taloustutkimus Oy suoritti joulukuussa 2011 kyselytutkimuksen puolustusvoimauudistukseen liittyen. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat kaikki Suomen 15 vuotta täyttäneet asukkaat Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Tutkimus suoritettiin puhelinhaastatteluiden avulla ja sitä varten haastateltiin 1005:tä henkilöä. Tutkimuksen keskeisimpiä havaintoja oli, että Suomeen kohdistuvat sotilaalliset uhat nähdään erittäin vähäisinä, mutta toisaalta taas Suomen puolustuskyky nähdään vain kohtalaisena. Vastaajista 91 prosenttia katsoi, että Suomeen ei kohdistu sotilaallisia uhkia lyhyellä aikavälillä. Kuitenkin Suomen puolustuskykyä piti suurena vain 23 % vastaajista ja kohtalaisena 65 %. Vähäinen luottamus puolustukseen oli 10 %:lla vastaajista. (Puolustusministeriö 2012.) Tutkimustulosten valossa voidaan siis nähdä, että vaikkakaan Suomen ei us-

kota olevan sotilaallisesti uhattu lähitulevaisuudessa, ei Suomen puolustuskykyyn kuitenkaan luoteta mahdollisen sotilaallisen uhan kohdatessa. Myös tässä opinnäytteessä tutkitaan sitä, miten huolestuttavana kansalaiset näkevät sotilaallisen voiman käytön.

3.3 Poliisin turvallisuustutkimus 2009

Poliisi on Suomessa valtion viranomainen, jonka tehtävänä on ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta yhteiskunnassa. Poliisi on suorittanut kolme kertaa valtakunnallisen turvallisuustutkimuksen; vuosina 2003, 2006 ja 2009. Poliisin turvallisuustutkimuksen tuloksia hyödynnetään muun muassa kuntien turvallisuussuunnittelussa. Viimeisin tutkimus tehtiin maaliskuun vaihteessa 2009 ja siihen vastasi kaiken kaikkiaan hieman yli 46 000 iältään 15–74-vuotiasta Suomen kansalaista. Tutkimus suoritettiin satunnaisotantaan perustuvana postikyselynä. Kyseisen tutkimuksen mukaan suomalaisten turvallisuudentunne on heikentynyt kolmessa vuodessa. Tulosten valossa kansalaisia eniten huolettavia tekijöitä olivat taantuman aiheuttama työttömyys ja erityisesti nuorten syrjäytyminen. Väkivaltarikosten kohteeksi joutuneiden määrä oli kasvanut edelliseen tutkimukseen verrattuna. Kansalaisten mukaan turvallisuutta parannetaan eniten nuorisotoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia lisäämällä. (Poliisi 2013.) Vaikka opinnäytteen tutkimus ei käsitellyt väkivaltaa tai syrjäytymistä, on aiheellista tietää, mitkä tekijät vaikuttavat kansallisen turvallisuuden heikentymiseen.

3.4 Suojelupoliisin vuosikertomus 2012

Suojelupoliisi vastaa Suomen valtion sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta sisäministeriön alaisena. Vuoden 2012 vuosikertomuksessaan Suojelupoliisi mainitsee, että Suomeen kohdistuvan laittoman tiedustelun uhka ei ole vähentynyt, eikä myöskään poistumassa. Erityisesti eri tutkimusalojen, kuten energia- ja kemianteollisuuden kehitykseen on kohdistunut tiedustelua. Tästä aiheutuvat vahingot voivat vaikuttaa merkittävästi Suomen kansantalouteen ja kilpailukykyyn. Terrorismin uhka on sen sijaan pysynyt Suomessa alhaisena, eikä Suomen katsota olevan terroristijärjestöjen näkökulmasta merkittävä iskun kohde. Kehittyneen teknologian luoma uhkamahdollisuus korostui Suojelupoliisin vuosikertomuksessa. Sen selvityksen mukaan jotkin valtiot hankkivat sellaista korkeaa teknologiaa ja osaamista, joiden avulla on mahdollista aiheuttaa merkittävää vahinkoa toisille valtioille. (Suojelupoliisi 2013.)

3.5 Yhteenveto

Näiden edellä mainittujen tutkimusten yhteenvetona voidaan todeta, että sodan syyttämiseen liittyvää pelkoa ei Suomessa ole, eikä Suomeen myöskään uskota kohdistuvan sotilaallisia uhkia edes pitkällä tähtäimellä. Jos sota kaikesta huolimatta yllättäen syyttisikin, niin luottamus Suomen puolustuskykyyn on kansan keskuudessa vain vähäinen. Armeijan suorituskykyä ei siis nähdä riittävänä. On erityisen huomattavaa, että kansalaisten turvallisuudentunne on aiempaa heikompi. Turvallisuuteen kohdistuvat uhkat eivät kuitenkaan ensisijaisesti liity enää sotilaallisen konfliktin pelkoon. Myöskään muunlaiset kansainväliset uhkat, kuten terrorismi, eivät ole suomalaisten yleinen huolenaihe tänä päivänä. Sen sijaan suomalaisia huolestuttavat uhkakuvat vuonna 2013 ovat yhä suuremmissa määrin terveyteen ja talouteen kohdistuvia. Lähdetutkimusten valossa yhteiskunnan sisäinen turvallisuus nähdään alentuneena. Työttömyys, alentunut toimeentulo, syrjäytyminen ja henkisen hyvinvoinnin kärsiminen ovat asioita, jotka vaikuttavat kansalaisten turvattomuuden kokemiseen. Ulkoisista uhista kyberturvallisuus on ainut merkittävä uhka. Sen vaikutus on korostunut huomattavasti lyhyen aikavälin sisällä teknologian kehityksen myötä. Koska lähes kaikki tapahtuu sähköisesti, on pelko esimerkiksi identiteettivarkauksista ja tietomurroista Internetissä todellinen.

4 Sosiaalinen markkinointi

Sosiaalinen markkinointi on valittu tukemaan tämän opinnäytteen teoriataustaa siksi, että turvallisuustiedottamisesta voidaan löytää useita yhteneväisyyksiä sosiaalista markkinointia hyödyntävien kampanjoiden kanssa. Markkinoinnin ja viestinnän raja on kuin veteen pürretty viiva, siksi tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa onkin hyödynnetty molempien käsitteistöä sosiaalisesta näkökulmasta.

4.1 Määrittely

Sosiaalinen markkinointi voidaan määritellä järjestelmällisenä prosessina, jonka tavoite on muuttaa käyttäytymistä ja tuottaa markkinoinnin kohteena oleville henkilöille hyötyä. Sosiaalisen markkinoinnin ensisijainen tavoite on saavuttaa yhteinen etu ilman hyötymistarkoitusta ja sen pääpaino on tietyn käyttäytymisen saavuttamisessa. Sosiaalinen markkinointi koostuu määritellyistä ja yhtenäisistä käsitteistä sekä periaatteista, joita voidaan käyttää esimerkiksi politiikan suunnittelussa, strategioiden kehittämisessä ja yhteiskunnallisten muutosten ohjelmissa. (French, Merrit & Reynolds 2011, 12.) Toisin kuin perinteisessä, kaupallisessa markkinoinnissa, jossa ensisijainen hyödyn tavoittelija on yritys, sosiaalisen markkinoinnin tavoite on siis edistää yksilön, ryhmän, tai koko yhteisön etua (Kotler, Roberto & Lee 2002, 8). Sosiaalinen markkinointi käyttää perinteisen markkinoinnin periaatteita ja tekniikoita vaikuttamaan kohderyhmän valintaan hyväksyä, hylätä, muuttaa tai torjua jokin tietty käyttäytyminen yksilön, ryhmän, tai koko yhteiskunnan hyödyn edistämiseksi (French ym. 2011, 12).

Sosiaalista markkinointia käyttävät muun muassa tahot, jotka haluavat edistää yleistä terveyttä, onnettomuuksien ehkäisyä ja ympäristön suojelua. Esimerkkejä sosiaalisesta markkinoinnista ovat kampanjat tupakoimisen lopettamiseksi, turvavyön käytön lisäämiseksi ja ilmansaasteiden vähentämiseksi. Sosiaaliseen markkinointiin voidaan nähdä kiinteästi liittyvän kolme avainelementtiä (Proctor 2007, 179), jotka ovat seuraavat:

- Ensimmäiseksi, sosiaalisen markkinoinnin ensisijainen tavoite on edistää ”yhteistä hyvää” (kaupallisen hyödyn sijaan) määrittelemällä tietyt, ennalta tunnistetut tavoitteet käyttäytymisen muuttamisen suhteen.

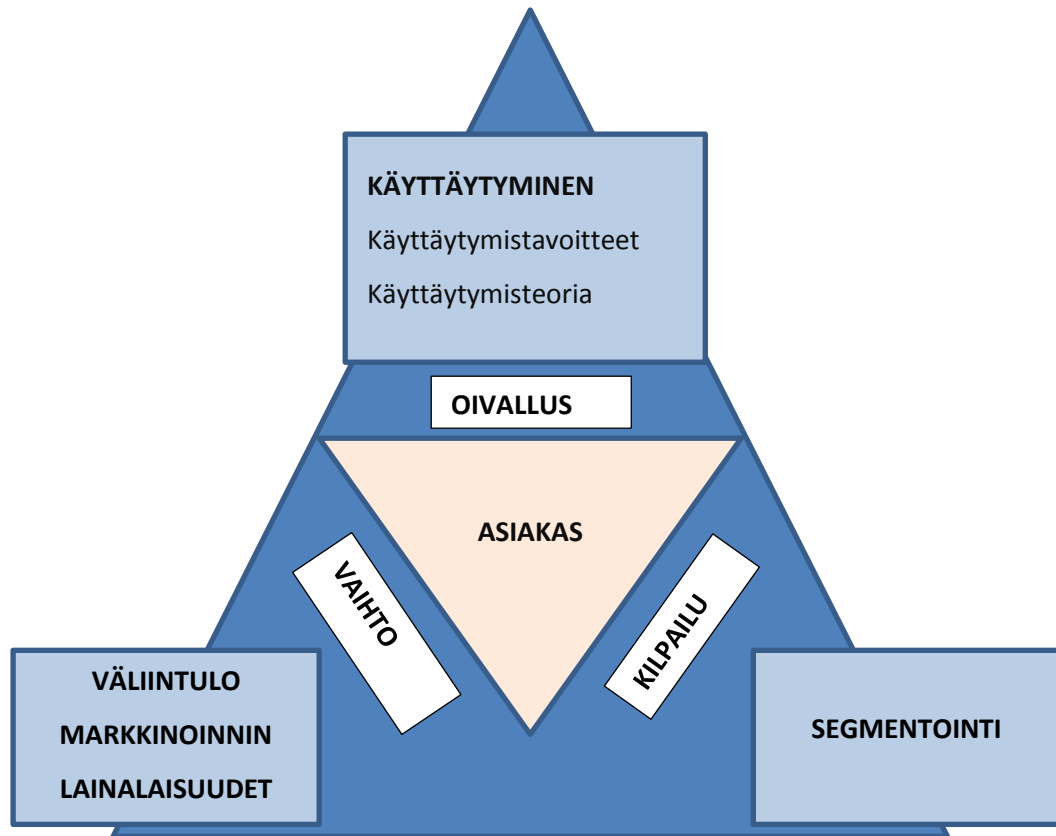
- Toiseksi, se on järjestelmällinen prosessi lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin kysymysten käsittelemiseksi.
- Kolmanneksi, se hyödyntää perinteisen markkinoinnin metodeita ja lainalaisuuksia.

Nämä kolme elementtiä voidaan erottaa jokaisesta sosiaalisen markkinoinnin kampanjasta.

4.2 Soveltaminen

Sosiaalisen markkinoinnin käsitettä voidaan soveltaa Yhteiskunnan turvallisuusstrategian kannalta. Yhteisen hyvän edistäminen on strategian perustavoite; strategia on laadittu, jotta uhkatilanteen kohdatessa saataisiin käyttöön kaikkien toimijoiden voimavarat yhteiskunnan tasapainon ylläpitämiseksi. Strategia antaa toimintaohjeet viranomaisille, elinkeinoelämän edustajille ja eri järjestöille uhkatilanteen kohdatessa. Vaikka sosiaalinen markkinointi tähtää käyttäytymisen muutokseen (esimerkkinä kampanjat tupakointia vastaan: haluttu käyttäytymisen muutos on tällöin savuttomuus) ei strategian avulla ole tarkoitus saada aikaiseksi varsinaista muutosta kansalaisten käyttäytymisessä. Sosiaalisen markkinoinnin ”käyttäytymisen muutoksena” voidaankin tässä tapauksessa nähdä uuden varautumiseen liittyvän tiedon omaksuminen. Kun varautuminen on suunniteltua, tulevat yhteiskunnan elintehtävät hoidetuiksi mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Näin toimimalla myös rahallisia resursseja kyetään säästämään, mutta se ei suinkaan ole strategian kannalta sen ensisijainen tavoite; prioriteetti on yhteisen hyödyn saavuttamisessa.

Sosiaalisen markkinoinnin vaikuttavuutta voidaan mitata erityisen ”asiakaskolmion avulla” (kuvio 1). Se kuvaa sosiaalisen markkinoinnin keskeisimmät käsitteet ja periaatteet. Ne ovat: *asiakaslähtöisyys, käyttäytymistavoite, teoria, oivalluksen kehittäminen, vaihdon ymmärtäminen, kilpailu, segmentointi ja markkinoinnin lainalaisuuksien soveltaminen*. (French ym. 2011, 14–15.) Tämän kolmion avulla sosiaalista markkinointia voidaan tarkastella lähemmin, käsite kerrallaan.

Kuvio 1. Sosiaalisen markkinoinnin asiakaskolmio (French ym. 2011, 15).

Asiakaslähtöisyys sosiaalisesta näkökulmasta tarkoittaa sitä, että ymmärretään se sosiaalinen konteksti, jossa ihmiset elävät. Nähdään asiakkaiden kohtaamat ongelmat, mitkä ovat heidän tarpeensa, pelkonsa ja pyrkimyksensä (French ym. 2011, 15). Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan liittyen asiakaslähtöisyys voidaan nähdä kansalaisten heikentyneenä turvallisuuden tunteena, jota halutaan parantaa. *Käyttäytymistavoite*, eli käyttäytymisen muutos, kuten jo edellä mainittiin, ei ole relevantti asia turvallisuusstrategian kannalta. Turvallisuusviestintä ei pyri muuttamaan kansalaisten tapaa käyttäytyä. Kuitenkin kansalaisten tietotason kohoaminen turvallisuusasioihin liittyen voidaan ajatella tietyllä tavalla myös muutoksena. Sosiaalinen markkinointi pohjaa vahvasti erilaisiin *käyttäytymisteorioihin*, onhan sen ydintavoite saada yksilö luopumaan epäsuotuisasta käyttäytymisestä ja oppimaan uusi käyttäytymismalli. Esimerkki käyttäytymisteoriasta, jota myös turvallisuusnäkökulmasta voitaisiin soveltaa, on Maslowin tarvehierarkia. Maslowin tarvehierarkian mukaan ihmisellä on tietyt perustarpeet, jotka tulee tyydyttää ensin, ennen kuin siirrytään etsimään tyydytystä ”korkeammille tarpeille”. Turvallisuuden tunne vaatii sen, että yksilön perustarpeet on tyydytetty. Näiden perustarpeiden turvaamiseen

turvallisuusstrategian avulla juurikin tähdätään. *Oivallus* on sitä, että ymmärretään muutoksen tarve. Tämän oivalluksen kautta syntyy motivaatio käyttäytymisen muutokselle. Turvallisuusstrategian kannalta voidaan ajatella, että kansalaisten heikentynyt turvallisuuden tunne synnyttää tarpeen suunnitella varautumista entistä paremmin ja tiedottaa lisää turvallisuuteen liittyvistä asioista. *Vaihdolla* tarkoitetaan sitä, mitä yksilön tulee antaa itseltään pois muutoksen aikaansaamiseksi. Tähän liittyy myös ymmärrys siitä, että jostain on ensin luovuttava, jotta jotain voidaan saavuttaa. Esimerkiksi tupakka tai roskaruoka jätetään pois vaihdossa terveellisempään elämään. Turvallisuuden ollessa kyseessä voidaan ajatella, että vanhentuneet käsitykset siirtyvät uuden tiedon tieltä. *Kilpailu* on sosiaalisen markkinoinnin kannalta sitä, että vastakkaista käyttäytymistä tukevat kampanjat sotivat sosiaalisen markkinoinnin kampanjoita vastaan. Esimerkkinä alkoholimainokset ehkäisevän päihdetyön kampanjoita vastaan; olutmainokset houkuttelevat juomaan alkoholia, kun taas päihdeiden vastaiset kampanjat kannustavat raittiuteen. *Segmentointia* käytetään myös sosiaalisessa markkinoinnissa, jotta markkinointiviestintä saataisiin muokattua parhaiten kohderyhmää palvelevaksi. Turvallisuustiedottamisessa kohderyhmänä voidaan pitää koko yhteiskuntaa, mutta yhteiskunnan jäsenet (kansalaiset) voidaan määrittellä erilaisiin ryhmiin. Nuoret kaipaavat toisenlaista lähestymistapaa kuin iäkkäämmät, samoin kuin turvallisuusalan ammattilaiset ja muiden alojen edustajat.

Markkinoinnin lainalaisuuksien soveltamisesta voidaan esimerkkinä ottaa tarkasteltavaksi markkinoinnin neljä kilpailukeinoa. Nämä ”markkinointimixin 4 p:tä” ovat perinteisesti olleet tuote (product), hinta (price), paikka (place) ja markkinointiviestintä (promotion). Nämä samat kilpailukeinot voidaan erottaa myös sosiaalisessa markkinoinnissa. Sosiaalisen markkinoinnin ”tuotteet” voivat olla joko aivan konkreettisia tuotteita, tai sitten palveluja, jotka tukevat tai helpottavat halutun käyttäytymisen muutosta. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta tiedottaminen voidaan soveltaa sosiaalisen markkinoinnin käytännön esimerkkinä. ”Tuote” on tässä tapauksessa Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Strategian tarkoituksena on kertoa kansalaisille, mitä mahdollisia uhkia yhteiskunta voi kohdata, sekä antaa valtion toimijoille ohjeet häiriötilanteisiin. Tätä ”tuotetta” pyritään markkinoimaan mahdollisimman laajalle asiakaskunnalle. Kun uhkamallit on esitetty selkeästi, se edesauttaa oman ajattelun ja käyttäytymisen muuttamista turvallisuustietoisemmaksi. Järjestelmälliset toimintaohjeet helpottavat käyttäytymisen muutosta, eli ukiin varautumista. ”Hinta” voidaan nähdä myös tuotteen hankkimisesta saatuna hyöty-

nä/tuotteen hankkimatta jättämisestä aiheutuneena haittana. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian ollessa markkinoitu ”tuote”, on ”hyöty” näin ollen turvallisempi yhteiskunta; turvallisuutta luo se, että yhteiskunnan tärkeimmät toiminnot voidaan turvata myös poikkeusoloissa. Strategian avulla hallinnonalan toimijat voivat varautua uhkamalleihin niin, että niistä aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Vain huolellisen suunnittelun avulla häiriötilanteet voidaan joko kokonaan välttää tai vaihtoehtoisesti kohdata onnistuneesti. ”Paikka” on se, missä kansalainen saa tietoa Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta. Se voi olla joko aivan konkreettinen paikka, kuten koulu, työpaikka tai messut, tai sitten se voidaan ajatella abstraktina paikkana, kuten Internet tai varusmiespalvelus. ”Markkinointiviestinnän” keinoina on Yhteiskunnan turvallisuusstrategian esille tuomisessa käytetty painettuja esitteitä, tietoisukuja, seminaariluentoja, messunäkyvyyttä, sosiaalista mediaa ja Internet – sivuja. Tämän opinnäytteen tutkimus selvittää muun muassa, mitkä ovat kansalaisista mieluisimmat kanavat, joiden kautta he saisivat lisää tietoa yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen.

Sosiaalinen markkinointi ei ole ainoa keino, jolla ihmiset voidaan tavoittaa tärkeissä asioissa, vaan siihen voidaan usein liittää myös muita välineitä yhteisen hyödyn tavoitteliseksi. Näitä keinoja ovat koulutus, opetus, lainsäädäntö ja tutkimus. (Proctor 2007, 179.) Vaikka koulutuksen ja sosiaalisen markkinoinnin raja on joissain tapauksissa kaipa, koulutus kuitenkin nähdään paremminkin hyödyllisenä työvälineenä sosiaalisen markkinointia käyttävälle taholle (Kotler ym. 2002, 19). Turvallisuusstrategia nivoo yhteen yhteiskunnan toimijoiden vastuut varautumisen eri osa-alueilla. Näin aikaansaadun yhteistyön toimivuutta testataan ja kehitetään valmiusharjoituksissa, joita järjestävät niin ministeriöt, aluehallinto, yksittäiset kunnat kuin järjestötkin. Strategia käydään läpi osana varusmiespalvelusta ja se sisältyy turvallisuusalan opiskelijoiden koulutusohjelmaan. Näin ollen koulutus on työväline turvallisuustiedon lisäämiselle. On itsestään selvää, että kansallisen lainsäädännön keinoin pyritään edistämään ihmisten turvallisuutta. Laki antaa ohjeet toimimiseen, jotta yhteiskunta olisi turvallisempi. Turvallisuus on tärkeä tutkimuskohde. Tutkimuksia kansalaisten turvallisuuteen liittyen on tehty Suomessa useampia, kuten myös tämän opinnäytteen tutkimustausta osoittaa.

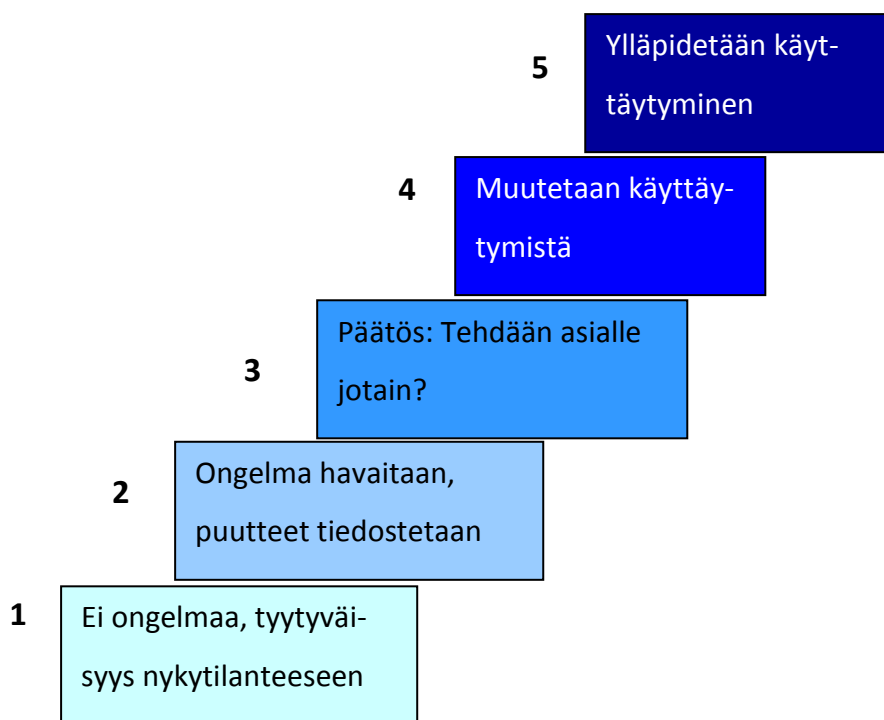
4.3 Suunnittelu

Sosiaalinen markkinointi vaatii taustalleen strategista suunnittelua. Tähän suunnitteluun sisältyy vastaaminen neljään kysymykseen, jotka voidaan ajatella liittyvän matkustamiseen: Missä me olemme nyt? Minne haluamme mennä? Miten pääsemme sinne? Ja: Miten pysymme oikealla tiellä? (Kotler ym. 2002, 34.) Yhteiskunnan turvallisuusstrategian ollessa kyseessä, ensin on selvitettävä, millainen on Suomen kansalaisten tämänhetkinen asennoituminen turvallisuuteen. Analysoidaan nykyistä turvallisuustilannetta ja hankitaan käsitys siitä, miten varautuminen uhkiin on nyt hoidettu. Seuraavaksi määritellään ne tavoitteet, joihin strategian keinoin pyritään: toimivamman ja turvallisemman yhteiskunnan luomiseen ennakoivan varautumisen kautta, sekä kansalaisten tietotason lisäämiseen turvallisuusasioissa. Tähän ”haluttuun määränpään” päästään asianmukaisella tiedottamisella ja riittävällä näkyvyydellä mahdollisimman suuren yleisön tavoittamiseksi. Määränpään valintaan sisältyy myös kohderyhmien määrittely. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on tarkoitus saada tuotua koko Suomen kansan tietoon, mutta kansalaiset voidaan jakaa eri ryhmiin, markkinoinnin tavoin segmentteihin. Eri ryhmille valitaan kanavat, joita käyttämällä kyseiset ryhmät tavoitetaan parhaiten; varusmiehille strategia sisällytetään palvelusajan koulutukseen, turvallisuuden parissa työskentelevät tavoitetaan erilaisten seminaarien avulla, turvallisuusalan opiskelijat tutustuvat strategiaan osana opintojaan, ja niin edelleen. Kun oikea ”reitti” on valittu, sillä pysytään, kun tarpeellisin väliajoin tarkastetaan sijainti kartalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sosiaalisella markkinoinnilla saavutettujen tulosten mittaamista (Kotler ym. 2002, 327). Tämä viimeisin kohta on asia, joka ei ole vielä toteutunut Yhteiskunnan turvallisuusstrategian suhteen; minkäänlaista tutkimusta ei ole vielä tehty siihen liittyen. Tämä opinnäyte pyrkii paikkaamaan tätä puutetta.

4.4 Muutos

Sosiaaliseen markkinointiin liittyy olennaisesti käyttäytymisen muutos. Tällöin markkinointia suunniteltaessa otettava huomioon se, että käyttäytymisen muutos ei tapahdu hetkessä, vaan vähitellen. Tähän käyttäytymisen muutokseen liittyen voidaan erotella seuraavat viisi eri tasoa (Proctor 2007, 182):

- *Alkumietintä*: ei tarvetta muuttaa käyttäytymistä lähitulevaisuudessa.
- *Mietintä*: ymmärretään, että ongelmia on ja muutosta mietitään, mutta siihen ei sitouduta.
- *Valmistelu*: tarkoitus ja käytäntö kohtaavat. Yksilöt valmistautuvat muutokseen.
- *Toiminta*: yksilöt muuttavat käyttäytymistään, toimintamalleja tai ympäristöään voittaakseen ongelmat.
- *Ylläpito*: ihmiset tekevät työtä uuden tasotilan säilyttämiseksi ja vakauttavat saavutetut hyödyt.

Kuvio 2. Sosiaalisen markkinoinnin viisi tasoa (Proctor 2007, 182.)

Sosiaalisen markkinoinnin suunnittelu pohjautuu sille, että tiedostetaan nämä muutoksen eri tasot. Ajattelua voidaan soveltaa yhteiskunnan turvallisuusstrategian laatimiseen, vaikka suoranaista käyttäytymisen muutosta ei strategian tapauksessa pystytäkään esittämään. Tämä ”käyttäytymisen muutos” voidaan kuvata kansalaisten tietotason muutoksena. Ensin yhteiskunnassa ei nähdä ongelmaa nykyisessä turvallisuussuunnittelussa. Sitten seuraa vaihe, jossa puutteita uhkiin varautumisessa havaitaan: ymmärretään, että muutokselle on tarve. Tämän oivalluksen seurauksena aloitetaan turvallisuusstrategian laatiminen. Strategiasta välitetään tietoa kansalaisille eri lähteiden kautta, tavoitteena

lisätä heidän tietotasoaan turvallisuudesta. Ihmisiä koulutetaan strategian puitteissa toimimaan oikein häiriötilanteiden varalta, ennakoivan varautumisen mukaisesti. Varautumisen vastuualueet jaetaan eri ministeriöiden, viranomaisten ja elinkeinoelämän edustajien kesken ja tehtävät eritellään jokaiselle toimijalle. Kun strategia saadaan muutettua teoriasta käytäntöön onnistuneesti, on toiminta tehokkaampaa myös normaalioloissa, ja näin ollen yhteiskunnallinen hyöty saavutetaan. Tätä tasoa ylläpidetään säännöllisin väliajoin järjestettävien valmiusharjoitusten, toimintaa tukevan koulutuksen ja avoimen tiedottamisen keinoin.

4.5 Onnistuminen

Kaikista luotettavin ja vakuuttavin mittari sosiaalisen markkinoinnin onnistumiseen ovat sen avulla saavutetut tulokset (Kotler ym. 2002, 51). Nämä tulokset ovat konkreettisesti nähtävissä esimerkiksi nuorten tupakoimista ehkäisevän kampanjan onnistumisen mittaamisessa; tutkitaan kampanjan jälkeen, kuinka suuri osa nuorista tupakoi ja verrataan tätä osuutta siihen, mikä tupakoivien nuorten määrä oli ennen kampanjaa. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian ollessa kyseessä onnistumisen arviointi on kuitenkin hieman haasteellisempaa. Aivan todellisen onnistumisen määrittelemiseksi yhteiskuntaa on nimittäin ensin kohdattava jokin strategian luettelemista uhkamalleista. Vain tässä tapauksessa strategian hyöty tulee todistettavasti testattua ja varautumisen onnistuminen pystytään mittaamaan. Erilaisten valmiusharjoitusten kautta voidaan kuitenkin saada osviittaa oikeiden toimintatapojen ja ajattelumallien omaksumisesta, ja sitä kautta ennustaa onnistuminen myös todellisessa häiriötilanteessa. Myös kansalaisten turvallisuuden tunnetta mittaavat tutkimukset antavat viitteen onnistumisesta. Kun kansalaiset tietävät, miten turvallisuus on asianmukaisesti järjestetty yhteiskunnassa ja heillä on luottamus näiden järjestelyjen toimivuuteen, he myös kokevat olevansa turvassa.

5 Yhteiskunnallinen viestintä

Sosiaalisen markkinoinnin tueksi tämän opinnäytteen teoriataustaan on yhdistetty yhteiskunnallinen viestintä. Sosiaalinen markkinointi ja yhteiskunnallinen viestintä tukevat toisiaan, kun kyseessä on yhteiskunnallisesta aiheesta tiedottaminen. Tämän opinnäytteen tutkimuksen kohteena on turvallisuusviestintä.

5.1 Määrittely

Yhteiskunnallinen viestintä on viestintää, joka kohdistuu ihmisiin yhteiskunnan kansalaisina. Sitä käyttää pääasiassa julkishallinto. Viestillä on tässä tapauksessa jokin yhteiskunnallinen tarkoitus, jolla pyritään vaikuttamaan kansalaisten asenteisiin, lisäämään tietoa tai muuttamaan toimintamalleja. (Högström 2002, 9). Turvallisuusviestinnällä on selkeä, yhteiskunnallinen tarkoitus; luoda entistä toimivampi ja turvallisempi yhteiskunta ennakoivan varautumisen kautta ja mahdollistaa kansalaisten perustarpeiden saatuus myös häiriötilanteen sattuessa. Kansalaisten asenteisiin pyritään vaikuttamaan niin, että turvallisuuden suunnittelu ja uhkien ennakointi koettaisiin mahdollisimman myönteisenä. Tarkoitus on saada kansalaiset ymmärtämään, että mitä paremmin uhat on tiedostettu ja niihin varautuminen suunniteltu, sitä paremmin ne voidaan kohdata. Turvallisuusviestinnällä halutaan lisätä kansan tietotasoa yhteiskunnan turvallisuustilanteesta. Uhkamallien määrittelyllä annetaan tietoa siitä, mihin yhteiskunnassa on varauduttu, kun taas toimintavastuiden erittelyllä lisätään ymmärrystä siitä, miten yhteiskunta toimii.

Yhteiskunnallisen viestinnän lähtökohtana ovat kansalaisten perustarpeet ja yleisen hyvän edistäminen (Högström 2002, 43). Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on laadittu juuri näistä mainituista lähtökohdista. Kansalaisten perustarpeet täyttyvät silloin, kun yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on järjestetty. Vaaralliset epidemiat eivät leviä, kun terveydenhuolto on ylläpidetty asianmukaisesti; kodit eivät kylmene talvella, kun lämmönjakelu on hoidettu; rikollisuus on hallinnassa, kun poliisilla on riittävät resurssit lainvalvontaan ja järjestyksen ylläpitämiseen, ja niin edelleen. Yleistä hyvää edistetään, kun kansalaiset voivat kokea olonsa turvatuksi yhteiskunnassa. Strategia on suunnitelma, jonka avulla tämä turvallisuudentunne pystytään ylläpitämään myös häiriötilantees-

sa; kun on tieto siitä, miten toimitaan ja kuka on vastuussa, ei paniikkia ja pelkoa pääse syntymään. Yhteiskunnallisen viestinnän avulla tämä tieto voidaan välittää kansalaisille. Yhteiskunnallisen viestinnän kannalta oleellista on, että viestin lähettäjä ei tavoittele taloudellista hyötyä viestinnällä (Högström 2002, 44). Turvallisuusviestinnän keinoin pyritään ainoastaan yhteisölliseen hyvään, ilman taloudellisia tavoitteita.

5.2 Soveltaminen

Turvallisuuden lisääminen edellyttää aina kommunikaatiota, toisin sanoen viestintää ja vuorovaikutusta (Hjelt-Putilin 2005, 13). Valtio on vuorovaikutuksessa kansalaisten kanssa, kun se viestii turvallisuusasioista. Tieto lisää turvallisuutta. Yhteiskunnallinen viestintä on siis aivan olennainen osa yhteiskunnan turvallisuutta. Juholin mainitsee teoksessaan (2009, 157), että johdon tärkein tehtävä on strategisesti elintärkeiden asioiden saattaminen koko työyhteisön tietoon. Hän puhuu yritysmaailmasta, mutta samaa ajatusta voidaan soveltaa hyvin myös yhteiskunnallisen viestinnän näkökulmasta. Valtio vastaa yrityksen johtoa, kun taas kansalaiset muodostavat työyhteisön. Kansalaisten tiedottaminen yhteiskunnan kannalta elintärkeistä asioista on eräs valtion merkittävimmistä tehtävistä. Näin ollen turvallisuusviestintä ja sen suunnittelu ovat asioita, joihin julkishallinnon tulee todella nähdä vaivaa.

Högströmin (2002, 7) mukaan kansalaisille suuntautuvassa viestinnässä on pyrittävä tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen, jotta haluttu viesti omaksuttaisiin yhteiskunnassa. Tämän opinnäytetyön kannalta se merkitsee sitä, että turvallisuusasioista viestittäessä on jaksettava tehdä jatkuvaa työtä asetetun tavoitteen eteen; turvallisemman yhteiskunnan luomiseksi. Ei voida ajatella, että vain yksittäisellä, lyhytkestoisella kampanjalla voitaisiin muokata asenteita pitkällä aikavälillä tai saavuttaa merkittävää tietotason lisäämistä. Turvallisuus on keskeinen asia hyvinvoivan yhteiskunnan kannalta; näin ollen myös turvallisuusviestintä voidaan nähdä aina ajankohtaisena, vaikka varsinainen uhkatilanne ei olisikaan akuutti. Turvallisuudesta tiedotettaessa on keskityttävä olennaiseen ja viestin oltava tehokas (Hjelt-Putilin 2005, 18). Högström (2002, 11) toteaa, että arkipäivässä joka suunnasta tulevien viestien määrä on niin valtava, ettei ihminen mitenkään jaksa, eikä edes voi havaita niitä kaikkia. Turvallisuusviestinnän tulee olla siis iskevää ja mahdollisimman pelkistettyä, tarkoituksena kertoa vain kaikista oleellisista. Vain

niin kansalaisen rajallinen huomio voidaan saavuttaa nykyisessä viestintätulvan maailmassa. Uhkat tulee määritellä konkreettisesti, jotta viesti olisi uskottava ja että siihen voidaan suhtautua vakavasti. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian luettelemat uhkamallit ovat sellaisia, jotka suomalainen yhteiskunta voi kohdata. Näihin uhkamalleihin liittyvien häiriötilanteiden vaatimat strategiset tehtävät on määritelty Suomen julkishallinnon toimijoille. Yhteiskunnallisen viestinnän eräs tärkeimmistä tavoitteista on viestin viritävyys (Högström 2002, 47.) Viestin tulee saada aikaiseksi keskustelua, toimintaa, tai ylipäänsä pohdintaa kansalaisten keskuudessa ja heidän mielessään. Turvallisuusviestintä pyrkii herättämään kansalaiset ajattelemaan turvallisuutta laajemmin ja saada heidät ymmärtämään paremmin yhteiskunnan toimintaa.

5.3 Arvot ja asenteet

Turvallisuusviestinnän tulee olla johdonmukaista ja faktatietoon perustuvaa Högström (2002, 13) haluaa kuitenkin nostaa esille myös sen, että yhteiskunnallisessa viestinnässä viestin sisältö ei rajoitu pelkkään tietoon. Viestintään sisältyy kiinteänä osana myös arvomaailma. Se, miten viesti välitetään, mitä viestintäkanavia käytetään, ja miten viesti on toteutettu, heijastelevat kaikki yhteiskunnassa vallitsevaa arvomaailmaa. Asiat, joiden eteen valtio tekee työtä ja joiden suunnitteluun käytetään paljon resursseja, ovat asioita, joilla on suuri arvo yhteiskunnassa. Turvallisuusstrategian laatiminen ilmentää sitä, miten suomalaisessa yhteiskunnassa arvostetaan turvallisuutta. Yhteistoiminnan arvostus näkyy siinä, miten jokaiselle ministeriöille ja muille julkishallinnon toimijoille on strategiassa määritelty omat vastuunsa häiriötilanteiden varalta. Se, että strategian mukaan kansalaisten perusoikeudet turvataan myös häiriötilanteissa, kertoo yksilön arvostuksesta. Niin ikään valmiusharjoitusten järjestäminen, armeijan kertausharjoitukset ja erilaiset turvallisuuteen liittyvät seminaarit kuvastavat koulutuksen arvostusta. Arvot ja sitä kautta luodut mielikuvat vaikuttavat vahvasti viestin tehokkuuteen (Högström 2002, 13). Mitä läheisemmäksi kansalaiset kokevat tämän arvomaailman, johon turvallisuusstrategia perustuu, sitä helpompi heidän on uusi tieto omaksua.

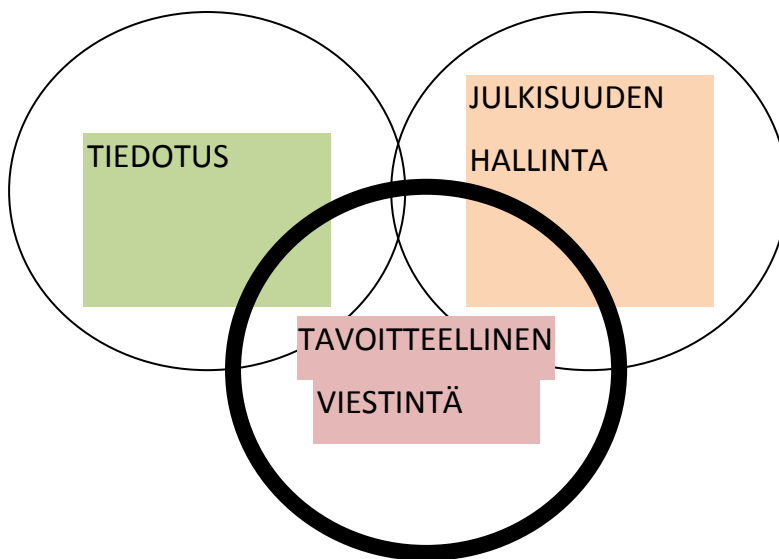
Turvallisuustiedon omaksuminen edellyttää oikeanlaista asennetta ja riittävää motivaatiota (Hjelt-Putilin 2005, 68). Se, miten kansalainen asennoituu turvallisuusasioihin, näkeekö hän ne tärkeinä ja itseään koskevinä, vai merkityksettöminä ja vieraina, vaikut-

taa siihen, miten uusi tieto otetaan vastaan. Julkishallinto voi vaikuttaa tiedon omaksumiseen käyttämällä välineinään ohjeistuksia, määräyksiä, koulutusta, valmennusta ja viestinnällistä kommunikointia. Nämä keinot on toteutettava motivoivasti, jotta turvallisuuteen liittyvä tietotaito otettaisiin kansalaisten keskuudessa avoimin mielin vastaan. Motivaatio ja myönteinen asenne ovat edellytys muutokselle. Julkishallinto voi toimiltaan edesauttaa turvallisuustiedon omaksumista, mutta halu uuden oppimiseen tulee lähteä kansalaisesta itsestään (Hjelt-Putilin 2005, 69). Högström (2002, 48) toteaa asenteisiin vaikuttamisen olevan kaikista haasteellisimmin yhteiskunnallisen viestinnän tavoite. Yksilön tietotasoon on suhteellisen helppo vaikuttaa, mutta asenteiden muuttamiseen tarvitaan enemmän työtä. Turvallisuusviestinnässä vaaditaan pitkäjänteisyyttä, jotta kansalaisten asenteisiin on mahdollista vaikuttaa pitkällä tähtäimellä.

5.4 Keinot

Yhteiskunnallinen viestintä perustuu *tiedottamiselle* (Högström 2002, 39.) Tiedotus on yksipuolista viestintää: viestijä antaa tietoa, mutta ei odota saavansa vastausta viestinnän kohteelta. Tämä on yleisin viestinnän muoto, jota julkishallinto on käyttänyt. Turvallisuusstrategian viestinnän perusta on kansalaisten tiedottaminen yhteiskuntaa mahdollisesti kohtaavista uhkista ja niihin varautumisesta. Kansalaisten toivotaan ottavan viesti vastaan, mutta heiltä ei vaadita vastausta. Toinen yhteiskunnallisen viestinnän keskeinen tehtävä on *julkisuuden hallinta* (Högström 2002, 40). Julkisuuden hallinta on kykyä vaikuttaa siihen, miten organisaatio tai sille tärkeät aiheet näkyvät mediassa (Juholin 2009, 228). Valtio hallitsee julkisuuttaan samoin kuin yritykset ja yhteisötkin. Media on vaikuttava väline, joka välittää ja muokkaa viestejä vastaanottajille. Se, millä tavoin asia näkyy mediassa, vaikuttaa suuresti siihen, miten yhteiskunta asiaan suhtautuu. Turvallisuusstrategia on valtioneuvoston laatima periaatepäätös, johon liittyvää viestintää hoitavat julkishallinnon edustajat, kuten puolustusministeriön Turvallisuuskomitea. Turvallisuusviestinnällä Suomen valtio omalla tavallaan tekee työtä julkisuuskuvansa eteen; se haluaa olla kansalaisten silmissä luotettava ja uskottava. Turvallisuusviestinnällä halutaan osoittaa, että suomalaisessa yhteiskunnassa asiat on hoidettu suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti, ennakkoiden tulevaa. Mitä enemmän turvallisuusaihe näkyy mediassa, sitä kiinnostuneempia kansalaiset siitä ovat. Tiedottamisen ja julkisuuden hallinnan lisäksi on olemassa vielä kolmas yhteiskunnallisen viestinnän keino. Ensisijainen lähtö-

kohta yhteiskunnalliselle viestinnälle on *tavoitteellisuudessa* (Högström 2002, 41). Tiedotus, julkisuuden hallinta ja tavoitteellisuus muodostavat siis yhteiskunnallisen viestinnän keinot (kuvio 3). Turvallisuusstrategian keinoin kansalaisten tietotasoa turvallisuusasioista pyritään lisäämään, toisaalta se myös edesauttaa valtiota luomaan itselleen halutunlaista imagoa kansalaisten silmissä. Ennen kaikkea sen avulla kuitenkin pyritään saavuttamaan tavoite: turvallinen yhteiskunta.

Kuvio 3. Yhteiskunnallisen viestinnän keinot (Högström 2002, 39.)

5.5 Viestintäympäristö

Valtion hallintokulttuurin muuttuminen entistä avoimemmaksi on lisännyt yhteiskunnallisen viestinnän tarvetta (Högström 2002, 15). Valtio on tullut lähemmäksi kansalaisia. Suomessa kansalaisilla on yhä suurempi mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Jokaisella kansalaisella on mahdollisuus kirjoittaa kirje päättäjille ja oikeus saada heiltä vastaus kysymykseensä. Valtion toiminta on julkista, päätökset ovat nähtävissä ja jokaisen luettavissa. Viestintäympäristö määrittelee pitkälti viestinnän tehokkuuden. Mitä parempi viestintäilmasto yhteiskunnassa vallitsee, sitä paremmat edellytykset turvallisuusviestinnän vaikuttavuudella on kansalaisiin (Hjelt-Putilin 2005, 75). Avoimuuden kannustava viestintäympäristö edesauttaa viestinnän vaikuttavuutta. Avoin viestintäympäristö ja onnistunut viestintä kulkevat käsi kädessä: kun viestintäympäristö on

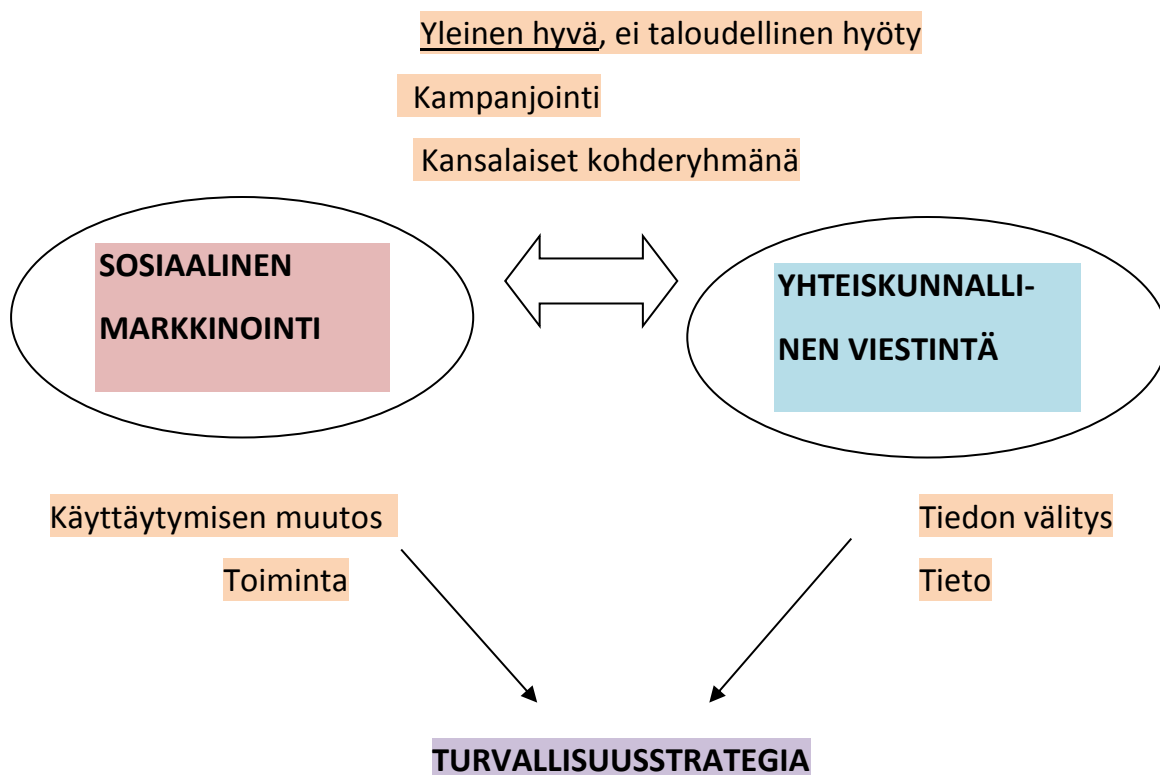
avoin, viestintä on sujuvaa, toisaalta taas onnistunut viestintä lisää avoimutta. Viestintäympäristön tunteminen on tärkeää. Yhteiskunnallisen viestinnän harjoittajan on tunnettava erityisen hyvin se ympäristö, jossa toimitaan. Yhteisön toimintaympäristön tarkkailu on tärkeässä roolissa, kun kyse on turvallisuusjohtamisesta ja häiriötilanteiden ennaltaehkäisystä. Toimintaympäristössä tapahtuvia ilmiöitä on pyrittävä luotaamaan herkästi, jotta voitaisiin havaita heikotkin signaalit mahdollisista vaaratekijöistä uhkiin liittyen. (Hjelt-Putilin 2005, 16.) Näiden signaalien ja muutosten seuraaminen edellyttää avointa vuorovaikutusta yhteisön keskuudessa. Julkishallinnon edustajien ja turvallisuudesta vastaavien viranomaisten on oltava aktiivisessa ja läheisessä vuorovaikutussuhteessa kansalaisten kanssa, jotta mahdollistettaisiin yhteiskunnassa vallitseva yleinen turvallisuuden tunne. Kansalaisten turvallisuusasenteita mittaavat tutkimukset ovat yksi väline ympäristön tarkkailemiseen.

5.6 Seuranta

Viestintä tapahtuu tällä hetkellä, mutta sen vaikutukset tapahtuvat ajan kanssa. Sen vuoksi viestintä vaatii seuranta, jotta sen suunnittelu ja toteutus tukevat tavoitteiden saavuttamista. (Juholin 2009, 340.) Seuranta mittaa sitä, ovatko halutut tavoitteet toteutuneet ja millaisia vaikutuksia on saatu aikaan. Mitä tarkempaa seuranta on, sitä paremmat mahdollisuudet on viestinnän avulla päästä haluttuihin tuloksiin. Kampanjointi on tehokas työväline, kun kyseessä on tavoitteellinen viestintä. Kampanjan tehoa voidaan yksinkertaisesti tarkastella vertaamalla kampanjaa edeltävää tilannetta siihen, mikä tilanne on kampanjan jälkeen. Kun kampanjalla on selkeä alku- ja loppupiste, on sen vaikutuksia helppo mitata. Yhteiskunnallisissa kampanjoissa tavoitteet ovat pitkän tähtäimen tavoitteita. Yksittäinen turvallisuustiedottamiseen liittyvä kampanja ei vielä riitä vaikuttamaan kansalaisten tietotasoon ja asenteisiin tarpeeksi syvällisesti. Turvallisuusviestinnän ollessa kyseessä voidaan puhua niin sanotusta ”jatkuva kampanjoinnista”. Jatkuva kampanjointi vaatii myös jatkuvaa arviointia. (Högström 2002, 90–91.) Tätä arviointia ei Yhteiskunnan turvallisuusstrategian suhteen ole ennen tätä opinnäyte-työtä tehty. Tämä tutkimus toimiikin välineenä Yhteiskunnan turvallisuusstrategian viestinnän onnistumisen mittaamisessa.

5.7 Teorian yhteenveto

Sosiaalinen markkinointi ja yhteiskunnallinen viestintä ovat toisiaan lähellä olevia käsitteitä. Sosiaalinen markkinointi korostaa käyttäytymisen muutosta keskeisenä osatekijänä, kun taas yhteiskunnallinen viestintä pohjautuu tiedottamiselle. Sosiaalinen markkinointi tavoittelee siis muutosta kohteen tavassa *toimia*, ja yhteiskunnallinen viestintä pyrkii pikemminkin lisäämään ja muuttamaan kohteen *tietämystä*. Yhteistä käsitteille on sosiaalinen näkökulma ja yhteisen hyvän edistäminen. Usein molemmissa tapauksissa kansalaiset muodostavat kokonaisuudessaan kohderyhmän, mutta viestin vahvistamiseksi on mahdollista ryhmän jakaminen pienempiin osiin. Sekä sosiaalinen markkinointi että yhteiskunnallinen viestintä käyttävät kampanjointia välineenään. Kampanjan vaikutusten tehon mittaaminen ja seuranta on tärkeää kummassakin tapauksessa. Sosiaalinen markkinointi tai yhteiskunnallinen viestintä eivät kumpikaan tavoittele välitöntä taloudellista hyötyä. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian viestinnän suunnittelussa voidaan näin ollen käyttää tukena näitä kahta käsitteistöä (kuvio 4).

Kuvio 4. Teorian yhteenveto.

6 Tutkimus

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytteen tutkimus on laadultaan kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Työtä varten tehty kartoitus oli ensimmäinen, joka koski kansalaisten tietämystä Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta. Strategiaan liittyen ei ole aiemmin tehty minkäänlaisia tutkimusta. Tämän opinnäytteen tutkimuksen avulla puolustusministeriön Turvallisuuskomitea saa arvokasta tietoa siitä, miten Yhteiskunnan turvallisuusstrategian esille tuomisessa on onnistuttu. Tutkimus toteutettiin kyselylomakemuotoisesti. Tutkimuksen aineisto kerättiin Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messuilla Lahdessa 27.9.2012–29.9.2012 ja tutkimuksen kohteena olivat messuvieraat. Tutkija oli henkilökohtaisesti paikalla vastauksia keräämässä. Kyselyyn vastasi yhteensä 150 henkilöä.

Kvantitatiivisen tutkimuksen perusidea on, että pieneltä joukolta henkilöitä kysytään kysymyksiä, jotka liittyvät tutkimusongelmaan. Tämän pienen joukon eli otoksen tulisi edustaa koko suurta joukkoa eli perusjoukkoa. (Kananen 2008, 10–11.) Kyselytutkimus päädyttiin tämän opinnäytetyön tapauksessa toteuttamaan, vaikkakaan tuloksista ei voida esittää yleistettävää tietoa kaikkia Suomen kansalaisia koskemaan. Yleistettävien tuloksien saaminen olisi vaatinut tutkimuksen, jossa tutkimuksen perusjoukkona olisivat olleet kaikki suomalaiset ja jonka otos olisi ollut riittävän suuri. Opinnäytetyöhön käytettävissä olleet resurssit eivät olisi riittäneet suorittamaan tutkimusta tässä mittakaavassa. Opinnäytteen tutkimustulokset antavat viitteen kansalaisten mielipiteestä, mutta yleistettävyyttä ei siis ole. Tämä tiedostettiin jo tutkimusvaiheessa, mutta sen ei annettu olla esteenä tutkimuksen suorittamiselle. Tutkimuksen johtopäätökset on muodostettu yhdessä aiempien lähdetutkimusten kanssa. Nämä aiemmat tutkimukset muodostavat kattavan pohjan opinnäytetyötä varten suoritettun oman tutkimuksen tueksi.

Tiedon keruutavaksi valittiin kyselylomake. Kyselylomakkeen valintaa perusteli se, että sen avulla voidaan kerätä mahdollisimman laaja tutkimusaineisto. Standardoitu kyselylomake on yleisin kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä (Heikkilä 2005, 16). Kysely on menetelmänä tehokas, sillä se säästää tutkijan aikaa sekä vaivannäköä. Kun kyselylomake on huolellisesti suunniteltu, sen avulla saadaan tietoa, jota on

nopea käsitellä ja jonka vastauksia on helppo analysoida. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 195.) Kyselylomakkeen etu esimerkiksi haastatteluun verrattuna on myös se, että kysymyksen esitetään samassa muodossa jokaiselle tutkittavalle henkilölle, eikä eroja sanamuodoissa tai äänensävyssä ole (Valli 2001, 31). Kysely päädyttiin suorittamaan messuilla, koska se oli otollinen tilaisuus kohdata suuri määrä potentiaalisia vastaajia. Messut myös ajoittuivat sopivaan ajankohtaan. Sähköinen kysely hylättiin vaihtoehtona sen vuoksi, että sen vastausprosentti olisi voinut jäädä alhaiseksi; olihan kyseessä melko vieras aihe. Nyt tutkija pystyi olemaan läsnä tutkimustilanteessa, tekemään havaintoja ja antamaan ohjeita vastaajille.

6.2 Kyselylomakkeen laatiminen

Tutkimusongelman ratkaisemiseksi kyselylomakkeeseen sisällytettiin kaikkiaan kahdeksan kysymystä. Kysymykset liittyivät sekä kansalaisten mielikuviin ja tietämykseen Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta, että asenteisiin yhteiskunnan turvallisuudesta tiedottamisesta. Lomake laadittiin yhteistyössä Turvallisuuskomitean asiantuntijoiden Antti Sillanpään ja Irina Lönnqvistin kanssa. Tavoitteena oli laatia kyselylomakkeesta yksinkertainen ja nopeasti täytettävä. Oletuksena oli, että muutoin ihmiset eivät välttämättä olisi kovin halukkaita vastaamaan siihen. Kyselylomake muotoiltiin sillä periaatteella, että se olisi siisti ja selkeä, ja että kysymykset mahtuisivat yhden A4-arkin molemmille puolille. Tätä pidempi kysely olisi ollut työläs täyttää, varsinkin ottaen huomioon se, että vastaaminen oli vapaaehtoista, eikä vastaamiseen liittynyt esimerkiksi osallistumista arvontaan. Kyselyyn vastaamisen tulee olla mahdollisimman miellyttävä ja motivoiva kokemus vastaajalle, jotta saadaan mahdollisimman paljon vastauksia ja näin ollen myös totuudenmukaisia tuloksia (Valli 2001, 30). Pitkän kyselyn ongelma on, että loppupään kysymyksiin ei enää jakseta nähdä vaivaa vastata. Lyhyt ja ytimekäs lomake palveli tarkoitusta parhaiten. Kyselylomake on tämän opinnäytetyön liitteenä (liitteet 1 ja 2).

Lomakkeessa käytettiin strukturoituja kysymyksiä. Strukturoiduilla kysymyksillä tarkoitetaan kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehdot on valmiiksi annettu. Tämä helpottaa vastausten käsittelyä ja analysointia. (Kananen 2008, 26.) Avointen kysymyksien heikkous on se, että niihin jätetään helposti vastaamatta, tai vastaaja vastaa epätarkasti. Voi myös olla, että vastaaja ei vastaa suoraan kysymykseen, vaan sen vierestä, jolloin tutkija ei saa

ongelmaansa ratkaisua ja tutkimus on hyödytön. (Valli 2001, 46.) Avoimia vastauksia on myös vaikeaa luokitella jälkikäteen ja niiden tulkinnassa voi ilmetä ongelmia (Heikkilä 2005, 56). Valmiit vastausvaihtoehdot yksinkertaistivat lomaketta ja helpottivat vastaajan tehtävää. Ainoastaan lomakkeen viimeinen kysymys jätettiin avoimeksi (”Minkä arvosanan 4-10 antaisit Yhteiskunnan turvallisuus – messuosastosta, perustelee?”).

Mielipiteiden mittaamiseksi lomakkeen kolmessa kysymyksessä on käytetty asenneasteikkoja vastaamisen pohjana. Vastausvaihtoehdot luokiteltiin Likertin asteikon mukaisesti. Likertin asteikossa vastausvaihtoehdot esitetään tavallisesti joko 5- tai 7-portaisena asteikkona. Vastaaja valitsee vaihtoehdoista sen, mikä kuvaa parhaiten hänen suhtautumistaan esitettyyn kysymykseen. (Heikkilä 2008, 53.) Esimerkkinä lomakkeen kysymys numero 2:

2. Miten huolestuttavina näet seuraavat yhteiskunnan uhkamallit? (Ympyröi)

ei lainkaan					todella
huolestuttava					huolestuttava
	1	2	3	4	5

Mukaan otettiin myös vaihtoehto ”en osaa sanoa” (vastausvaihtoehto 3). Kyseisen vastausvaihtoehdon pois jättäminen usein vääristää tuloksia, kun vastaaja joutuu ottamaan kantaa asiaan, vaikka ei olisikaan siitä mitään mieltä. Toisaalta sen mukaan ottamisessa piilee riski, että vastaaja valitsee kyseisen vaihtoehdon turhan helposti. Tämä riski tiedostettiin kyselylomaketta laadittaessa.

Kansalaisen näkemystä yhteiskunnan turvallisuudesta mitattiin lomakkeen kysymyksillä: ”Miten tärkeää sinusta on suunnitella yhteiskunnan turvallisuutta” ja ”Miten huolestuttavina koet seuraavat yhteiskuntamme uhkamallit?” (kysymykset 1 ja 2). Kyselylomakkeessa esitettiin ainoastaan ne uhkamallit, jotka myös Yhteiskunnan turvallisuusstrategia luettelee, ja vastaaja sai arvioida niitä suhteessa toisiinsa. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta tiedottamisen onnistumista mittasivat vastaavasti lomakkeen loput kysymykset: ”Miten seuraavat sanat mielestäsi kuvaavat Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa?”, ”Oletko aiemmin kuullut Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta?”, ”Oletko vierail-

lut Internet-osoitteessa www.yhteiskunnanturvallisuus.fi”, ”Pitäisikö yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista tiedottaa enemmän?” ja ”Mistä haluaisit saada lisää tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta?” (kysymykset 3-7).

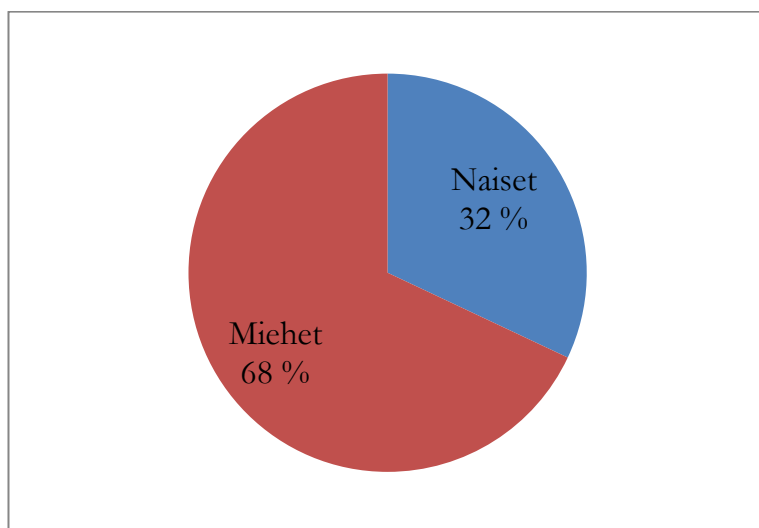
Lomakkeen viimeinen kysymys ”Minkä kouluarvosanan 4-10 antaisit Yhteiskunnan turvallisuus -messuosastosta, perustele?” (kysymys 8) sisällytettiin lomakkeeseen sen vuoksi, että myös messuosaston visuaalisesta ilmeestä saataisiin palautetta. Tämä oli toimeksiantajan toive. Yhteiskunnan turvallisuus -messuosaston visuaalinen ilme oli Turvallisuuskomitean sihteeristön ja puolustusministeriön viestintäosaston yhteisesti suunnittelema ja toteuttama, ja siihen oli panostettu suuresti. Koska ministeriö osallistuu myös jatkossa Turvallisuus ja Puolustus -messuille samalla teemalla, on heille eduksi saada konkreettista palautetta messuosaston toteutuksesta. Vastaukset luovutettiin toimeksiantajalle, mutta niitä ei käsitellä tässä opinnäytetyössä tarkemmin.

6.3 Tutkimusaineiston ja analysointi

Tutkimuksen vastausaineisto kerättiin Turvallisuus ja puolustus 2012 – messuilta 27.9.2012–29.9.2012. Yhteiskunnan turvallisuus - messuosaston ohi kulkeneita messuvieraita lähestyttiin ystävällisesti kysyen, olisivatko he halukkaita täyttämään kyselylomakkeen. Henkilöille kerrottiin, että kysely tulisi olemaan osa opinnäytetyötä. Tämä kerrottiin myös johdannossa lomakkeen yläreunassa. Kyselyyn vastanneet henkilöt valittiin harkinnanvaraista otantaa käyttäen. Tutkija itse päätti, ketä pyytää täyttämään lomakkeen. Kyseinen otantamenetelmä valittiin, jotta saataisiin mahdollisimman paljon hajontaa eri-ikäisten ja eri sukupuolisten vastaajien kanssa. Tällaisen harkinnanvaraisen otannan tuloksena on näyte, jonka muodostavat siis kyselyyn vastanneet henkilöt. Aineiston keruutapana oli kontrolloitu kysely. Kontrolloidun kyselyn muoto, informoitu kysely toteutetaan niin, että tutkija on henkilökohtaisesti paikalla jakamassa lomakkeita ja kertomassa kyselyn tarkoituksesta. Saatu tutkimusaineisto analysoitiin syöttämällä vastaukset Exceliin. Tulokset muodostettiin taulukoinnin ja erilaisten keskiarvojen laskemisen avulla.

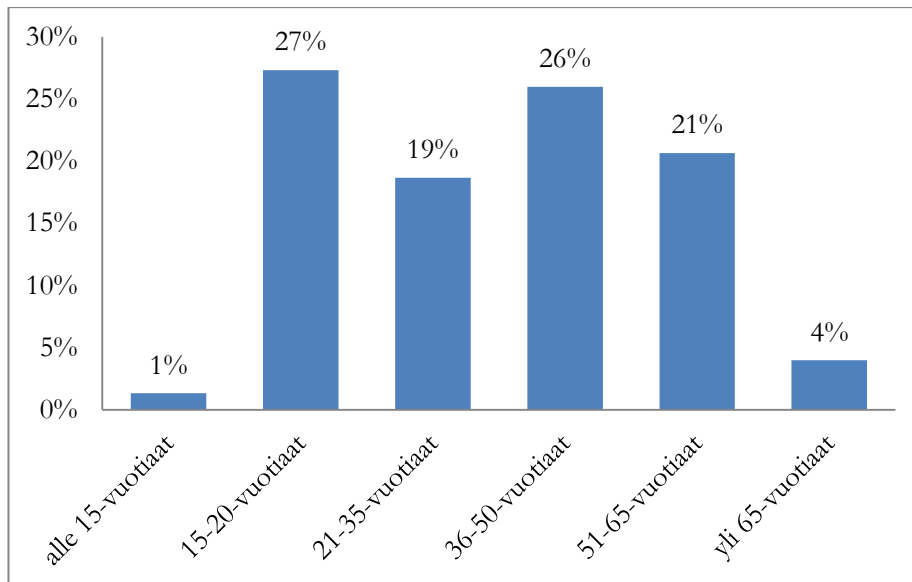
6.4 Tutkimusjoukko

Turvallisuus ja puolustus 2012 – messuilla vieraili kolmen päivän aikana yhteensä noin 13 200 kävijää (Lahden Messujen tiedote). Ensimmäisenä messupäivänä torstaina messut olivat avoinna ammattilaisille, toisin sanoen turvallisuuden tai puolustukseen liittyvien asioiden parissa työskenteleville henkilöille. Perjantaina messuilla liikkui paljon opiskelija- ja koululaisryhmiä, kun taas lauantaina enemmistönä olivat lapsiperheet ja pariskunnat. Messuyleisön ikäjakaumassa oli hyvin vaihtelua, sillä kävijöitä oli todellakin aivan pienistä lapsista vanhuksiin. Kolmen päivän aikana kyselyyn vastasi yhteensä 150 henkilöä. Tähän vastausmäärään päädyttiin, sillä tulosten luotettavuuden edellytykselle oli annettu etukäteen minimirajaksi sata vastausta. Toisaalta, mikäli vastauksia olisi tullut paljon enemmän, niiden jälkikäsitteily ja analysoiminen olisivat muodostuneet työläiksi.

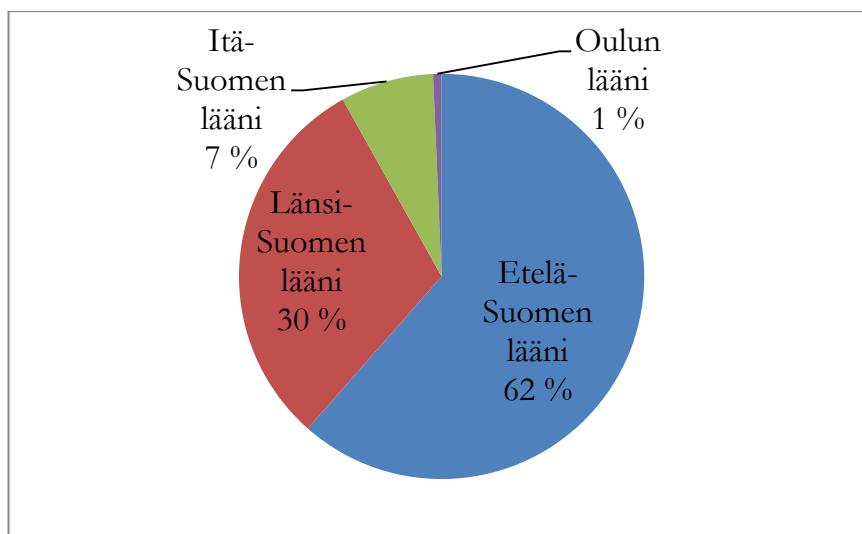
Kuvio 5. Vastaajien sukupuolijakauma (n=150).

Lomakkeeseen vastattiin nimettömänä. Vastaajalta kysyttiin ainoastaan hänen sukupuolensa, ikänsä sekä asuinpaikkansa. Sukupuolen suhteen enemmistö kyselyyn vastaajista oli miehiä: naisia oli 48 ja miehiä 102 (kuvio 5). Messujen kävijäkuunta oli selkeästi miesvaltaista, miehisen alan ollessa kyseessä. Tutkijan tavoite oli kerätä vastaajiksi joukko henkilöitä, joiden joukossa olisi mahdollisimman paljon vaihtelua sukupuolen ja iän suhteen. Tutkija itse valikoi messuyleisön joukosta henkilöt, joita pyysi täyttämään kyselylomakkeen.

Kuvio 6. Vastaajien ikäjakauma (n=150).

Iän suhteen vastaajat jaettiin tulosten analysoimiseksi kuuteen eri ikäryhmään: alle 15-vuotiaat (lapset), 15–20-vuotiaat (nuoret), 21–35-vuotiaat (nuoret aikuiset), 36–50-vuotiaat (aikuiset), 51–65-vuotiaat (iäkkäät aikuiset) ja yli 65-vuotiaat (eläkeikäiset). Tämän jaottelun avulla vastaajia oli helpompi ryhmitellä tulosten käsittelyssä. Vastaajat jakautuivat iältään eniten 15–20-vuotiaisiin (27 %) ja 36–50-vuotiaisiin (26 %) (kuvio 6). Vastaajista alle 15-vuotiaita oli kaksi, 15–20-vuotiaita 41, 36–50-vuotiaita 40, 21–35-vuotiaita 29, 51–65-vuotiaita 32 ja yli 65-vuotiaita kuusi henkilöä. Nuorten määrä yllätti, mutta se selittyi ammattikoulujen oppilasryhmien suurella lukumäärällä ja kadettikoulu-
laisten osuudella.

Kuvio 7. Vastaajien asuinpaikka (n=150).

Myös vastaajien asuinpaikasta haluttiin tietoa. Mikäli vastaajat olisivat täyttäneet lomakkeeseen vain kotikaupunkinsa nimen, olisi tulosten läpikäyminen ollut hankalaa. Siksi asuinpaikat päädyttiin kyselylomakkeessa jaottelemaan läänijaon mukaisesti: Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin lääneihin sekä Ahvenanmaan maakuntaan. Enemmistö vastaajista oli kotoisin Etelä-Suomesta, heitä oli 93 henkilöä. Tämä olikin todennäköistä messujen ollessa Lahdessa (kuvio 7). Länsi-Suomesta kotoisin oli 45 vastaajaa, Itä-Suomesta kymmenen ja Oulun seudulta kaksi henkilöä. Yksikään vastaajista ei ollut kotoisin Lapin läänistä tai Ahvenanmaan maakunnasta.

Jo aiemmin mainittu tutkimustulosten yleistettävyysoongelma tulee huomioida myös vastaajien ominaisuuksien kannalta. Otoksen edustavuuden edellytys on, että perusjoukosta valittu otos vastaa ominaisuuksiltaan perusjoukkoa (Heikkilä T. 2005, 33-34). Vastaajahenkilöt muodostivat tämän tutkimuksen tapauksessa näytteen, joten yleistettävyys on otosta heikompi. Tutkimukseen saadun näytteen sukupuoli- ja ikäjakauma eivät vastaa kaikkien suomalaisten vastaavia jakaumia. Tutkimustulosten yleistettävyys olisi vaatinut vastaavuuden näiden demografisten ominaisuuksien suhteen. Kerättäessä vastauksia Lahdessa tiedostettiin se tosiasia, että vastaajiksi muodostuvat henkilöt todennäköisesti myös asuisivat lähiseuduilla. Yleistettävyyden ongelma ymmärrettiin, mutta tutkimus suoritettiin siitä huolimatta. Jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa oli tiedossa, että kyselyyn saadut vastaukset tulisivat olemaan vain osa työn empiiristä aineistoa. Aiemmat samaan aiheeseen liittyvät tutkimukset sekä muu lähdemateriaali tukisivat tehtäviä päätelmiä.

Kuva 1. Työskentelyä messuosastolla.

Kuva 2. Yhteiskunnan turvallisuus – messuosasto.

Kuva 3. Puolustusministeriön kansliapäällikkö Arto Rätty ja puolustusministeriön messuhenkilöstöä.

Kuva 4. Nuoria turvallisuusalan opiskelijoita kyselyyn vastaamassa.

7 Tulokset

Tässä osiossa tutkimuksen tulokset käydään läpi kysymys kerrallaan siinä järjestyksessä, kuin ne olivat kyselylomakkeella. Tuloksia on havainnollistettu kuvioiden avulla.

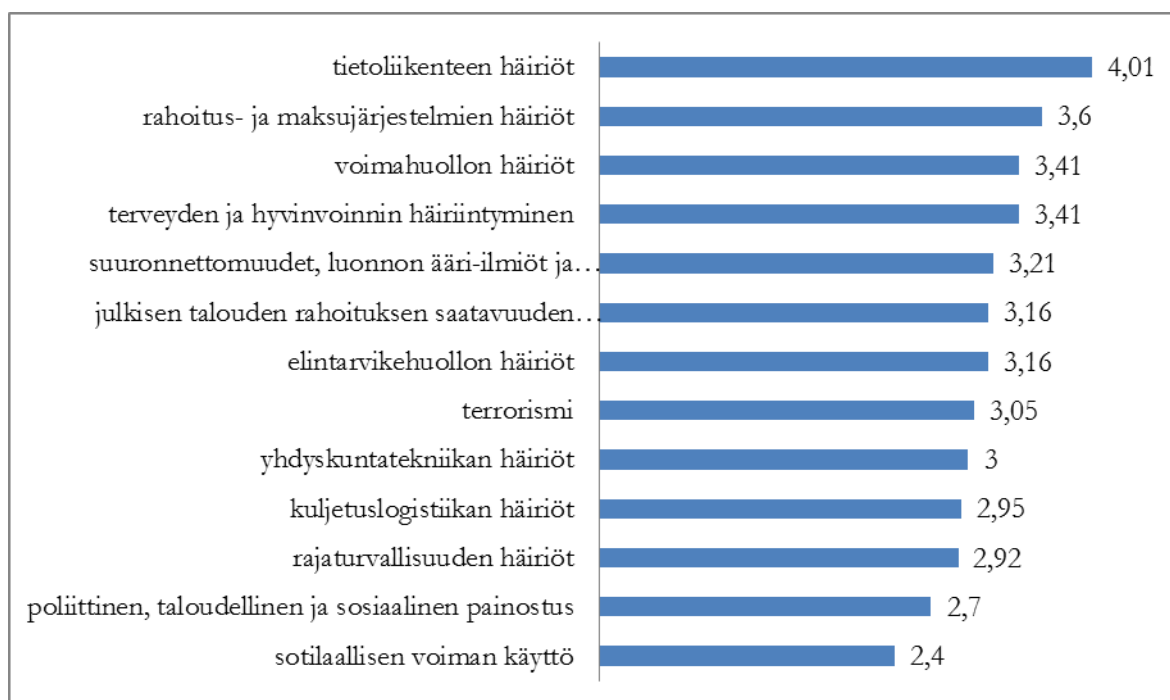
7.1 Turvallisuuden suunnittelu

Kyselylomake tulee muotoilla niin, että ensimmäiset kysymykset ovat helppoja, jotta vastaajan kynnyks vastata kyselyyn madaltuisi (Kananen 2012, 30). Lomakkeen ensimmäinen kysymys käsitteli kansalaisten asennetta turvallisuussuunnittelusta yleisesti. Kysymys kuului: ”Miten tärkeää sinusta on suunnitella yhteiskunnan turvallisuutta?”. Vastausvaihtoehdot oli lueteltu Likertin asteikon mukaisesti, 5-portaista asteikkoa käyttäen. Asteikolla 1-5 (1 = ei lainkaan tärkeää, 5 = todella tärkeää), vastausten keskiarvoksi tuli 4,86 (n=150). Vastaajat siis pitivät turvallisuuden suunnittelua keskimäärin todella tärkeänä. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia ja sen laatiminen liittyy kiinteästi turvallisuuden suunnitteluun. Tämän perusteella voidaankin olettaa, että myös Yhteiskunnan turvallisuusstrategian laatimista arvostetaan, ja sitä pidetään tarpeellisena asiana yhteisöllisestä näkökulmasta.

7.2 Uhkamallit

Lomakkeen toinen kysymys käsitteli turvallisuusstrategian luettelemia uhkamalleja. Vastaja sai arvioida uhkia suhteessa toisiinsa asteikolla 1-5 riippuen siitä, miten huolestuttavina hän kyseiset uhkat näkee omasta mielestään (sulkujen sisään merkitty luku kuvaa vastausten keskiarvoa). Suurimpana uhkana koettiin tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt (4,01). Nykyaikaisessa teknologiayhteiskunnassa elettäessä kyseisten häiriöiden merkitys korostuu, kun lähes kaikki tapahtuu sähköisesti ja esimerkiksi moni yritystoiminta on vain tietoliikenteen varassa. Seuraavaksi eniten vastaajia huolettivat rahoitus- ja maksujärjestelmien vakavat häiriöt (3,6). Nämä kaksi vastaajien suurinta huolenaihetta linkittyvät toisiinsa; pankkitoiminnan tapahtuessa sähköisesti, on vaarana, että häiriön sattuessa maksuliikenne pysähtyy kokonaan. Kolmanneksi suurimpana uhkana nähtiin sekä voimahuollon vakavat häiriöt, että väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt (3,41). Voimahuollolla tarkoitetaan sähkön ja kaukolämmön toimituk-

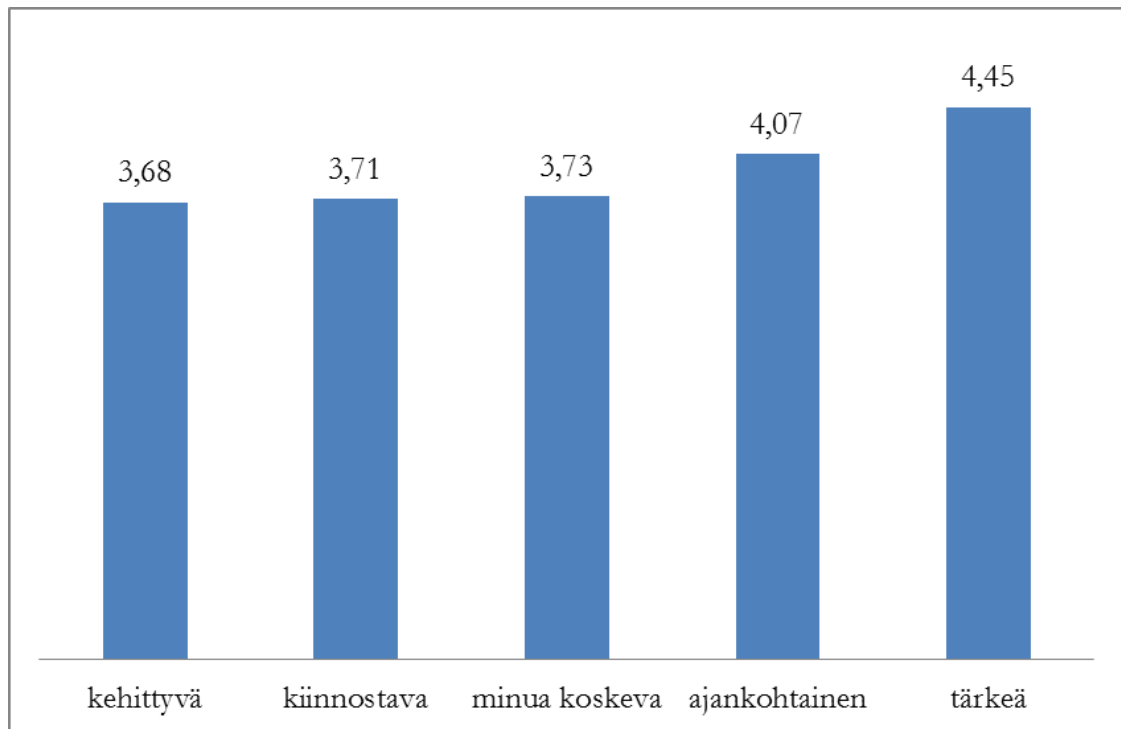
sen turvaamista. Selvästi pienimpänä uhkana vastaajat kokivat sotilaallisen voiman käytön (2,4) (kuvio 8).

Kuvio 8. Uhkamallien arviointi (n=150).

7.3 Näkemys strategiasta

Kolmas kysymys koski vastaajien näkemystä itse strategiasta. Tätä kysymystä varten tutkija oli etukäteen toimeksiantajan kanssa yhteistyössä valinnut viisi adjektiivia, jotka on mahdollista liittää strategiaan. Nämä adjektiivit olivat olennaisia sen mielikuvan luomisessa, joka strategiasta halutaan välittää. Ne olivat ”*kiinnostava*”, ”*minua koskeva*”, ”*tärkeä*”, ”*kehittyvä*” ja ”*ajankohtainen*”. Näin pyrittiin selvittämään, miten vastaajat itse mieltävät nämä kyseiset adjektiivit strategiaan liittyviksi. Vastaaja antoi jokaiselle adjektiiville arvon asteikolla 1-5; numero 1 vastasi sitä, että hän ei mieltänyt adjektiivia lainkaan turvallisuusstrategiaan liitettäväksi, kun taas numero 5 merkitsi, että kyseinen adjektiivi liittyisi siihen todella vahvasti. Tulosten perusteella strategia nähtiin vastaajien joukossa tärkeänä (4,45), mutta vähiten siihen liitettiin adjektiivit ”*kiinnostava*” (3,71) ja ”*kehittyvä*” (3,68) (kuvio 9).

Kuvio 9. Vastaajien näkemys Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta (n=150).

7.4 Strategian tunteminen

Lomakkeen neljäs kysymys mittasi sitä, onko vastaaja aiemmin kuullut turvallisuusstrategiasta. Tämä oli turvallisuustiedottamisen lisäämistä käsittelevän kysymyksen ohella kyselylomakkeen olennaisin kysymys. Vastausvaihtoehtoja oli kaksi, ”kyllä” tai ”ei”. Tulosten mukaan Yhteiskunnan turvallisuusstrategia oli entuudestaan tuttu 56 %:lle vastaajista (n=150). Tämän tuloksen kohdalla on kuitenkin huomioitava, että kysely todellakin suoritettiin turvallisuus- ja puolustusalan messuilla. Näin ollen messuvieraat olivat todennäköisesti tavallista tietoisempia aiheeseen liittyvistä julkaisuista. Oli oleellista saada tietää myös se, mitä kautta vastaaja on tutustunut turvallisuusstrategiaan. Tämän johdosta kysymykseen sisältyikin jatkokysymys: ”Jos kyllä, niin missä?”. Koehenkilöt olivat vastaustensa perusteella kuulleet strategiasta koulussa, armeijassa/kadettikoulussa, työn puolesta, tai tutustumalla etukäteen messuihin verkossa. Näin ollen tieto strategiasta oli siis saatu turvallisuuteen liittyvän ammatin tai koulutuksen seurauksena.

7.5 Internet-osoitteessa vierailu

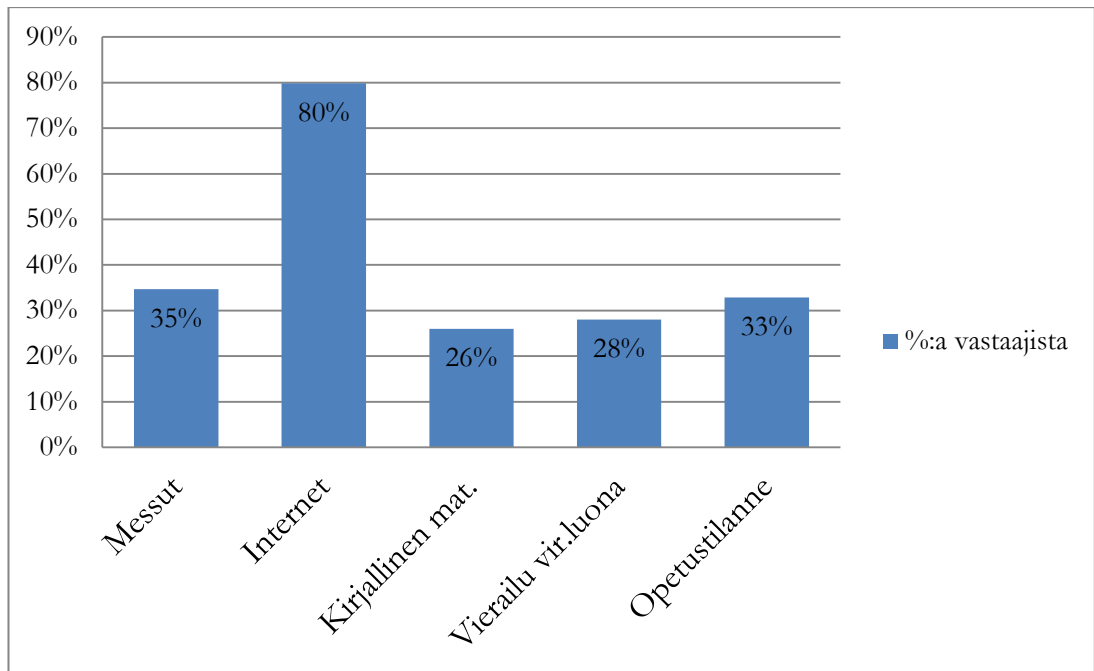
Lomakkeen viidennessä kysymyksessä tutkittiin sitä, miten tunnettu Yhteiskunnan turvallisuus – Internetsivu on. Kysymys kuului: ”Oletko vierailut Yhteiskunnan turvallisuusstrategian Internet-osoitteessa (www.yhteiskunnanturvallisuus.fi)?”. Tähän oli mahdollista vastata joko ”kyllä” tai ”ei”. Vastaajista neljäsosa (26 %) oli vierailut kyseisessä osoitteessa. Yhteiskunnan turvallisuus – Internetsivu ovat linkin kautta nähtävissä usean eri sivuston kautta. Kysymys oli aiheellinen, sillä Yhteiskunnan turvallisuus – Internetsivuston ulkoasuun ja sisältöön on panostettu huomattavasti. Kuitenkaan tietoa ei ole siitä, miten sivusto on tavoittanut Internetin käyttäjät. Saadun tiedon avulla Turvallisuuskomitea voi miettiä, miten sivusto saataisiin houkuttelevammaksi, ja miten ihmiset löytäisivät sinne paremmin.

7.6 Tiedottamisen lisääminen

Kyselyn kaikista olennaisin kysymys tutkimuksen kannalta koski turvallisuustiedottamisen lisäämistä. Turvallisuuskomitea on vastuussa turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedottamisesta, joten heidän kannaltaan oli ensisijaisen tärkeää tietää, miten kansalaiset kokevat nykyisen tiedottamisen tason. Saadun tiedon perusteella komitea voi suunnitella tulevaa viestintää. Kysymys 6 kuului: Pitäisikö yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista tiedottaa enemmän? Vastausvaihtoehdot olivat yksiselitteisesti ”kyllä” tai ”ei”. Tulosten mukaan lähes jokainen vastaaja (93 %) oli sitä mieltä, että yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista tulisi tiedottaa nykyistä enemmän. Asenne tiedottamisen lisäämiseen oli siis erittäin myönteistä. Vastaajat kokivat turvallisuusviestinnän lisäämisen tarpeelliseksi. Tätä tutkimustulosta hyödynnetään tämän opinnäytetyön johtopäätös-osiossa.

7.7 Mistä lisää tietoa

Sen lisäksi, että kyselyn avulla saatiin kartoitettua turvallisuustiedotuksen lisäämistarvetta, oli olennaista selvittää myös se, mitä viestintäkanavaa käyttämällä tiedotus tulevaisuudessa tapahtuisi. Lomakkeen seitsemännessä kysymyksessä vastaajalta kysyttiin näin ollen sitä, mistä hän mieluiten haluaisi saada lisää tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta (kuvio 10).

Kuvio 10. Mieluisimmat kanavat, joista vastaajat haluaisivat saada lisää tietoa yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen (n=150).

Jotta Turvallisuuskomitea voi kehittää viestintäänsä, on tärkeää selvittää, mitkä välineet ovat tehokkaimmat halutun tavoitteen kannalta. Vastausvaihtoehtoina olivat messut, Internet, kirjallinen materiaali, vierailu viranomaisen luona ja opetustilanne. Nämä vaihtoehdot olivat turvallisuusstrategian esille tuomisessa käytettyjä kanavia, jotka toimeksiantaja oli nimennyt. Vastaaja pystyi valitsemaan niin monta kohtaa, kuin halusi. Internet nousi selkeästi suosituimmaksi tiedonlähteeksi: kolme neljäsosaa vastaajista (80 %) haluaisi saada sieltä lisää tietoa strategiaan liittyen. Muut vaihtoehdot keräsivät melko tasaisen määrän vastauksia (26–35%).

8 Johtopäätökset ja suositukset

Tämän tutkimuksen johtopäätökset on eritelty opinnäytteen tutkimuskysymysten mukaan. Tutkimuskysymykset kuuluivat:

- Millaisia ajatuksia yhteiskunnan turvallisuus herättää kansalaisissa?
- Mitä kansalaiset tietävät Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta?
- Tulisiko yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedottamista parantaa, ja miten?

Näitä kysymyksiä tarkasteltaessa lähdetutkimukset tukevat työn empiirisen aineiston tutkimustuloksia.

8.1 Turvallisuuden kokeminen

Opinnäytetyön tutkimuksen tulokset osoittavat, että sodan uhka koetaan Suomessa pieneksi. Vastaajat eivät siis usko siihen, että Suomessa jouduttaisiin turvautumaan sotilaalliseen voimankäyttöön. Tämä tulos on yhteneväinen puolustusvoimauudistusta käsitelleen mielipidekyselyn tulosten kanssa, jonka mukaan Suomeen kohdistuvat sotilaalliset uhat nähtiin erittäin vähäisinä vastaajien mielestä. Tutkimukset tukevat siis näin ollen toisiaan. Sen sijaan tietojärjestelmät ja niihin liittyvät häiriöt nousivat kärkeen huolta aiheuttavien tekijöiden joukossa. Myös Suojelupoliisi huomioi vuoden 2012 vuosikertomuksessaan kehittyneen teknologian ja siitä aiheutuvat uhat. Nykypäivän Suomi on tietoyhteiskunta. Tietoverkkojen ja -järjestelmien toiminnasta ollaan riippuvaisia jo aivan tavallisen arjen toimivuuden kannalta. Tämä merkitsee sitä, että sähköisiin järjestelmiin kohdistuville häiriöille ollaan erittäin haavoittuvaisia. Sotilaallisen maanpuolustuksen onkin lyhyessä ajassa syrjäyttänyt uusi puolustuksen osa-alue, kyberturvallisuus. Sodankäynnin uhka on siirtynyt tavallisesta, tutusta elinympäristöstä näkymättömään kyberympäristöön. Tähän liittyen valtioneuvosto antoi 24.1.2013 periaatepäätöksen Suomen kyberturvallisuusstrategiasta. Strategian esitteli nykyinen puolustusministeri Carl Haglund. Kyberturvallisuusstrategiassa määritellään keskeiset tavoitteet ja toimintalinjaukset, joiden avulla voidaan kohdata kyberuhat ja varmistetaan tietojärjestelmien toimivuus. Kyberturvallisuusstrategian tarkoitus on vahvistaa yhteiskunnan kokonais-

turvallisuutta. (Suomen puolustusministeriö 2013e.) Nykypäivän turvallisuusajattelu on siis muodostunut koskemaan ennen kaikkea tietoturvallisuutta. Suomi on tällä hetkellä jopa edelläkävijä kyberturvallisuuden saralla. Vuoden 2013 alussa julkistettuun kyberturvallisuusstrategiaan sisältyy tavoite, jonka mukaan Suomi olisi vuonna 2016 maailman johtava kybermaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että kyberuhkiin varautumista ja niiden aiheuttamien häiriötilanteiden hallintaa kehitettäisiin niin paljon, että kolmen vuoden kuluttua suomalainen kyberturvallisuus olisi huippuluokkaa maailmanlaajuisesti. (Ilta-Sanomat 24.1.2013.) Kyberuhkiin varautuminen määrittelee siis pitkälti nykypäivän yhteiskunnan turvallisuutta.

Terveyden ja hyvinvoinnin häiriintyminen ovat asioita, joita ei välttämättä mielletä varsinaisiksi uhkiksi, mutta jotka liittyvät kiinteästi turvallisuuteen. Nämä olivat tämän opinnäytteen tutkimuksessa tietojärjestelmien häiriöiden jälkeen eniten huolta aiheuttavia tekijöitä vastaajien mielestä. Huoli terveyden vaarantumisesta on yksittäistä ihmistä oman elämän kannalta eniten koskettava asia. Tätä tulosta tukee Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan MTS:n tutkimus, jossa tutkittiin suomalaisia huolettavia tekijöitä. MTS:n tutkimuksen mukaan hyvinvointipalveluiden tulevaisuus Suomessa oli yksi eniten huolta aiheuttavista tekijöistä. Suurimpiin huolenaiheisiin kuuluivat myös Euroopan ja Suomen talousnäkymät. Myös opinnäytteen tutkimuksessa huoli julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintymisestä nousi esille vastaajien keskuudessa. Talouden laskusuhdanteet pakottavat valtion karsimaan menojaan. Nämä valtion säästötoimenpiteet herättävät huolen terveydenhuollon heikentymisestä ja palveluiden supistumisesta. Terveyteen kohdistuu myös maailmanlaajuisia uhkia. Ympäri maailmaa riehuneet epidemiat, kuten sika- ja lintuinfluenssa, sekä tappavat virukset, kuten HIV, koskettavat myös suomalaisia, vaikkakin niiden osuus on vielä tällä hetkellä suhteellisen pieni. Uusia tartuntatapauksia tunnistetaan kuitenkin jatkuvasti ja virukset leviävät maapallon väestönkasvun mukaan. Biologinen sodankäynti on olemassa oleva ja tiedostettu uhka, vaikka sen käyttö onkin kielletty lähes kaikkialla maailmassa.

Voimahuollon vakavat häiriöt aiheuttivat vastaajissa yhtä suurta huolta kuin väestön terveyden ja hyvinvoinnin häiriintyminen. Kansalaisten hyvinvointi voidaankin ajatella olevan osaltaan riippuvainen voimahuollon toimivuudesta. Voimahuollon, eli energian siirron, tuotannon ja jakelun häiriöt merkitsevät sitä, että esimerkiksi sähkövirran saanti

keskeytyy. Tästä voi koitua merkittäviä ongelmia, varsinkin Suomen talvea ajatellen. Sähkövirran katketessa myös lämmöntuotanto ja vedenjakelu kärsivät. Tämä vakava ja todellinen uhka otettiin esille myös YLE:n MOT-ohjelmassa, jossa todettiin, että Suomi on täysin riippuvainen sähköverkon toimivuudesta (YLE Areena 11.3.2013). Teknologian kehitys ja sähköistyminen muodostavat siis koko ajan entistä suurempia uhkia kaikelle toiminnalle.

Kaiken kaikkiaan yhteenvetona voidaan todeta, että opinnäytetyön tutkimuksen tulokset ovat hyvin pitkälti samassa linjassa lähdetutkimusten tulosten kanssa sen suhteen, miten kansalaiset kokevat suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden. Tuloksista voidaan nähdä aivan selkeä trendi perinteisen sodankäynnin pelon vähenemisessä ja toisaalta taas tietoverkkojen ongelmien herättämän huolen kasvussa. Terveysteen ja taloudelliseen tilanteeseen kohdistuvat uhat ovat huomattavasti suurempia huolenaiheita kansalaisten mielestä kuin terrorismi ja ympäristöuhat. Turvallisuuden suunnittelu nähtiin vastaajien mielestä todella tärkeänä, mitä osaltaan selittää kansalaisten turvallisuudentunteen heikentyminen. Se, että tuloksista löydetään yhteneväisyyksiä aiempien tutkimusten kanssa, tukee saatuja havaintoja. Näin ollen voidaan esittää suuntaa-antavia päätelmiä kansalaisten suhtautumisesta yhteiskunnan turvallisuuteen.

8.2 Tieto turvallisuusstrategiasta

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta oli tutkimuksen mukaan kuullut hieman yli puolet vastaajista. Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää myös sitä, millaisena kansalaiset mieltävät Yhteiskunnan turvallisuusstrategian, olivat he sitten tutustuneet siihen aiemmin tai eivät. Tuloksien pohjalta voidaan esittää, että strategiaa pidetään tärkeänä, mutta ei ”minua koskevana”. Sen laatimista ja olemassaoloa arvostetaan, mutta sen kiinnostavuus yksilöä kohtaan on vähäinen. Tähän valtion tulisi siis tarttua: miten kansalaiset saataisiin kiinnostumaan enemmän asioista, jotka kuitenkin ovat osa heidän elämäänsä yhteiskunnan jäseninä? Sen lisäksi, että Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa ei pidetty kansalaisten näkökulmasta kovinkaan itseä kiinnostavana, vielä vähemmän se koettiin kehittyvänä. Strategiaa kuitenkin päivitetään vastaamaan yhteiskunnan ajantasaista tilaa. Strategiasta tulisi siis ilmetä paremmin se, että sitä pyritään uudistamaan aina, kun huomataan muutoksia yhteiskunnallisessa toimintaympäristössä.

Tutkijan oli mahdollista havainnoida vastaajia tutkimustilanteessa olemalla henkilökohtaisesti paikalla vastauksia keräämässä. Tutkittavat henkilöt kokivat turvallisuusasiat yleisesti ottaen erittäin tärkeiksi. Vastaustilannetta seuraamalla oli selvää, että kysely otettiin vakavasti ja vastauksia mietittiin tarkkaan ja huolellisesti. Erityisesti nuorten suhtautuminen oli yllättävää. Koululaiset, opiskelijat ja kadetit olivat huomattavan kiinnostuneita asioista. He näyttivät todella ajattelevan kysymyksiä ja punnitsevan vastauksiaan. Suurin osa vastaajista käytti runsaasti aikaa kyselyyn vastaamiseen, mikä kertoi, että asialla oli heille merkitystä. Tutkijan näkökulmasta oli todella positiivista huomata tämä nuorten ja nuorten aikuisten mielenkiinto yhteiskunnallisia asioita kohtaan.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että turvallisuuden suunnittelua arvostetaan ja sen merkitys ymmärretään, mutta se on asia, jota tavallinen ihminen ei juuri arkipäivässä tule ajatelleeksi. Turvallisuuskomitean Aapo Cederbergin sanoin: ”Se, miten yhteiskunta varautuu, ei näy silloin, kun kaikki menee hyvin” (YLE Areena 11.3.2013). Tässä piilee ongelma turvallisuusviestinnän tavoitavuudessa: kansalaiset eivät kiinnostu sellaisista asioista, joita heidän ei tarvitse arjessaan miettiä. Nykyinen informaatiotulva on aiheuttanut sen, että ihmisten huomiosta kilpailee samalla hetkellä valtava määrä ärsykeitä. Viesti pitää näin ollen saada riittävän tehokkaaksi, niin että se otetaan vastaan, vaikka tiedolle ei juuri sillä hetkellä olisikaan varsinaista tarvetta. Jouko Jääskeläinen totesi YLE Radio Suomen turvallisuus- ja puolustusaiheisessa Ajantasa-lähetyksessä (YLE Areena 8.2.2013): ”Pitää varautua siihen, mihin ei ole aikaa varautua silloin, kun joku tapahtuu.” Turvallisuus perustuu niihin järjestelyihin, jotka normaalioloissa on tehty. Tämä sanoma tulisi erityisesti alleviivata turvallisuusstrategian esilletuomisessa.

8.3 Strategiasta viestiminen

Saatujen tulosten mukaan turvallisuusasioista toivotaan tiedotettavan lisää. Lähes jokainen vastaaja katsoi, että tiedottamista yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen tulisi lisätä. Tämä on merkittävä tieto toimeksiantajalle, Turvallisuuskomitealle. Heidän toimintansa kannalta on ratkaisevaa tietää, että tiedottamisen lisääminen koetaan myönteiseksi. Turvallisuuskomitealla on vastuu turvallisuusviestinnästä, joten he voivat lisätä panostustaan siihen omien resurssiensa rajoissa. Koska turvallisuustiedottamista pidetään tär-

keänä ja sen lisäämiselle nähdään tarve, voi Turvallisuuskomitea tämän tiedon valossa yhä vahvemmin tuoda asiaansa esille. Messuilla suoritettujen tutkimusten mukaan 56 prosentille turvallisuusstrategia oli joko entuudestaan tuttu, tai he olivat kuulleet siitä. Tämä prosenttiluku olisi todennäköisesti ollut huomattavasti pienempi, mikäli tutkimus olisi ollut laajempi ja kohdistunut myös muihin kuin turvallisuusalan parissa työskenteleviin tai opiskeleviin henkilöihin. Näin ollen strategiasta voidaan viestiä yhä voimakkaammin.

Viestinnän kehittämiseksi on tärkeää selvittää, mitä välineitä tullaan käyttämään. Tutkimuksesta saatujen tulosten mukaan Internet nousi ylivoimaisesti suosituimmaksi kanavaksi tiedon saamiseen yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen. Internetin suosiota selittää sen helppous sekä se, että se on jokaisen ulottuvilla. Tänä päivänä Internetiä käyttävät lähes kaikki alakouluikäisistä eläkeläisiin. Internetiin tiedottamisen kanavana liittyy kuitenkin aiheellinen ongelma: miten näkyä niillekin käyttäjille, jotka eivät tietoisesti etsi tietoa turvallisuudesta? Eräs keino tähän voisi olla, että yhteiskunnan turvallisuusstrategia näkyisi vahvemmin kaikkien turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvien toimijoiden Internet-sivuilla. Esimerkiksi Poliisin, Pelastuslaitoksen ja Puolustusvoimien sivuilla Yhteiskunnan turvallisuus ei ole mitenkään esillä, vaikka se erittäin hyvin voisi niillä olla näkyvissä, vaikka jonkinlaisen bannerin muodossa. Kyseistä banneria klikkaamalla käyttäjä voisi vuorostaan siirtyä Yhteiskunnan turvallisuus – osoitteeseen. On huomattavaa, että Yhteiskunnan turvallisuus – Internetosoitteessa on selkeästi omalla sivullaan lueteltu julkishallinnon eri toimijat ja viranomaiset, turvallisuuden parissa toimivat järjestöt, sekä alan oppilaitokset. Näiden omille sivuille on suoraan pääsy linkin kautta. Miksi siis ei näin olisi myös toisin päin? Tämä olisi helposti korjattavissa.

Kansalaisille suunnattu turvallisuusviestintä on ollut tähän asti hyvin yhdenmukaista. Viestiä ei siis ole muokattu eri kohderyhmiä ajatellen. Kerätessään vastauksia Turvallisuus ja Puolustus – messuilla tutkija havaitsi, että nuorten ja nuorten aikuisten suhtautuminen turvallisuusasioihin oli yllättävän kiinnostunutta. Saattaisikin olla perusteltua suunnitella viestintää eri-ikäiset vastaanottajat huomioon ottaen. Sosiaalisen median kasvattaessa jatkuvasti suosiotaan, voisi Turvallisuuskomitealle olla aiheellista harkita, tulisiko myös Yhteiskunnan turvallisuusstrategian näkyä siellä. Facebook on kanava, jonka tuntevat ja jota nykyään käyttävät käytännössä kaikki. Tällä hetkellä puolustusmi-

nisteriön Facebook-sivulta löytyy linkki Yhteiskunnan turvallisuuden verkkosivuille, mutta ehkä aivan oma sivu yhteiskunnan turvallisuuteen liittyen olisi harkinnan arvoisen. Erityisesti nuorten tavoittamiseksi Facebook olisi varmasti onnistunut väline. Facebookin kautta olisi helppo käydä keskustelua käyttäjien kanssa. Mikäli turvallisuustilanteessa Suomessa tai maailmalla tapahtuisi jotain uutta ja poikkeavaa, voisi Facebookin kautta saada kommentteja tapahtumiin reaaliajassa. Kyselyitä ja mielipidemittauksia turvallisuuteen liittyen olisi helppo järjestää Facebookin avulla. Esimerkiksi ”Testaa turvallisuustietoutesi”-peli voisi olla hauska ja opettavainen tapa lisätä nuorten tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta. Facebookiin olisi mahdollista myös ladata erilaisia videoita turvallisuuteen liittyen, esimerkiksi valmiusharjoituksista. Tämä tietysti vaatisi joko yhden tai useamman henkilön, joka olisi vastuussa Facebookin aktiivisesta päivittämisestä ja seuraamisesta. Jatkotutkimusehdotukseksi voitaisiin esittää tutkimusta siitä, miten Facebookin hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä on onnistunut.

Turvallisuusviestintää tulisi kehittää tehokkaammaksi ja huomiota herättävämmäksi, jotta kansalaiset saataisiin kiinnostumaan siitä nykyistä enemmän. Entisen, asiallisen mutta hieman värittömän viestinnän sijaan tulisi kokeilla uudenaikaista ja erottautuvaa lähestymistapaa. Kyberturvallisuuteen liittyen olisi ajankohtaista saada ”kosketettua” kansalaisia, sillä aihe on tärkeä ja vakavasti otettava. Konkreettinen esimerkki, miten tietoa kyberturvallisuudesta voitaisiin välittää kansalaisille modernilla tavalla, voisi olla seuraavanlainen: Iltalehden Internet-sivuille siirtyessä käyttäjän ruudulle ilmestyisi tavallisen näkymän sijaan ikkuna, joka näyttäisi ensin virukselta, mutta jota klikkaamalla käyttäjä siirtyisi Yhteiskunnan turvallisuus – osoitteeseen, jossa kysyttäisiin: ”Miten sinä olet suojautunut kyberuhilta?” Käyttäjä saisi sivulta tietoa kyberturvallisuuteen liittyen ja voisi pohtia asiaa omasta näkökulmastaan. Tämäntyyppinen lähestymistapa voisi tietysti ärsyttää joitakin henkilöitä, mutta sen avulla asia saataisiin lähemmäksi kohderyhmää. On todella haastavaa saada kansalainen itse etsimään turvallisuustietoa Internetistä, mutta näin heidät voitaisiin ohjata tiedon äärelle.

Messut ja opetustilanne olivat Internetin jälkeen seuraavaksi suosituimpia kanavia. Messuilla asiat toki saadaan kaikista näytävimmän esille, mutta messuosallistuminen vaatii mittavaa rahallista panostusta, lisäksi messuilla tavoitetaan vain tietty kohdeyleisö.

Sen sijaan opetustilanne on kanava, jonka käyttöön turvallisuusasioista tiedottamiseen kannattaa varmasti panostaa jatkossakin. Opetus nousi vahvasti esille myös tutkijan keskustellessa kyselyyn vastanneiden henkilöiden kanssa. Useampi vastaaja toi esiin, että heidän mielestään turvallisuuskasvatus tulisi liittää kiinteänä osana perusopetukseen. Kun asiat tehdään tutuiksi jo nuorina, on niiden merkitys helpompi ymmärtää myös vanhemmalla iällä. Tiedottamisessa tulisi huomioida siis lapset ja nuoret entistä vahvemmin. Esimerkiksi yhteiskuntaopin tunneilla perusasteella Yhteiskunnan turvallisuusstrategia voitaisiin hyvin käydä läpi. Tämä vaatisi ainoastaan strategian sisällyttämistä opetussuunnitelmaan.

Tutkimuksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että Yhteiskunnan turvallisuusstrategias-
ta viestinnässä on vielä tehostamisen varaa. Kun noin puolet sellaisista henkilöistä, jotka jollain tavalla työnsä, koulutuksensa tai kiinnostuksensa puolesta tuntevat turvallisuus-
alaa, ovat kuulleet strategiasta, voidaan perustellusti olettaa, että muille kansalaisille strategia olisi vielä huomattavasti tuntemattomampi. Vaikka itse strategiasta ei olisikaan kuultu, tutkimuksen mukaan kansalaiset joka tapauksessa pitävät turvallisuuden suunnittelua suuressa arvossa. Yhteiskunnalliset asiat ovat asioita, jotka koskettavat jokaista yksilöä, näin ollen niistä olisi myös jokaisen hyvä olla edes jollain asteella tietoinen. Turvallisuusviestintä kaipaa päivitystä: vaikka viranomaisviestinnän on totuttu olevan melko kuivaa ja asiallista, sen ei enää 2010-luvulla tarvitse olla sitä. Viestinnän ja viestien määrä kasvaa kasvamistaan, joten kansalaisten huomio on vangittava uusia keinoja käyttämällä. Tietoa on valtavasti saatavilla, mutta ihminen pystyy yhä vastaanottamaan ja prosessoimaan vain rajallisen määrän sitä. Turvallisuustiedosta on siis tehtävä houkuttelevaa ja innostavaa, jotta kansalaisella on motivaatiota tarttua siihen ja omaksua se.

9 Arviointi

Tässä kappaleessa arvioidaan sekä tutkimusta eri näkökulmista, että annetaan arvio omasta oppimisesta opinnäytetyöprosessin tuloksena.

9.1 Tutkimuksen arviointi

Tämän tutkimuksen reliabiliteettia eli luotettavuutta arvioitaessa huomio on kyselyssä ja sen toteuttamisessa. Kyselyn kannalta on aina olemassa riski luotettavuuden suhteen, sillä tutkija ei voi olla täysin varma, ovatko vastaajat ottaneet vastaamisen tosissaan, ovatko vastausvaihtoehdot olleet kysymyksiensä kannalta sopivia ja ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset oikein (Hirsjärvi ym. 1997, 184). Tämän opinnäytteen tutkimuksen luotettavuutta lisää kuitenkin se, että tutkija itse oli paikalla, kun vastaajat täyttivät kyselylomakkeen. Tutkija pystyi tarkkailemaan henkilöitä ja tarvittaessa selittämään kysymyksiä. Näin ollen riski kysymysten väärinymmärtämisestä pystyttiin minimoimaan. Kyselylomake testattiin etukäteen koehenkilöillä puolustusministeriössä sekä opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa.

Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten toistettavuutta, eli saataisiinko samantyyppiset tulokset, mikäli tutkimus suoritettaisiin uudestaan. Mitä pienempi tutkimuksen otos on, sitä sattumanvaraisempia tuloksia saadaan. (Heikkilä 2005, 187.) Tätä opinnäytetyötä varten suoritettussa tutkimuksessa kyseessä oli 150 henkilön muodostama näyte. Tulosten yleistettävyysohjelma mainittiin jo tämän raportin johdannossa. Kaikista luotettavimmin tulos olisi tietenkin saatu tutkimalla koko perusjoukkoa, eli kaikkia Suomen kansalaisia. Valitettavasti tämä oli käytännössä mahdotonta opinnäytetyön tapauksessa, kun käytettävissä olleet resurssit olivat rajalliset. Suomalaisia edustavien tutkimustulosten edellytyksenä olisi ollut myös se, että otannan avulla saadussa joukossa olisi ollut vastaavuus henkilöiden sukupuoli- ja ikäjakaumassa Suomen kansalaisiin verrattuna. Tämä ehto ei täyttynyt tämän tutkimuksen kohdalla. Vastaajissa haluttiin kuitenkin olevan mahdollisimman paljon demografista vaihtelua, minkä vuoksi aineiston keruussa käytettiin harkinnanvaraista otantamenetelmää. Se tosiasia on huomioitava, että vastaukset kerättiin turvallisuusalan messuilta. Näin ollen messuvieraat todennäköisesti olivat keskimääräistä kiinnostuneempia turvallisuudesta. Heidän näkökantansa tutkimuk-

sen kohteena olevaan asiaan voi siis olla vahvempi kuin sellaisen henkilön, joka ei ole tekemisissä turvallisuusasioiden parissa työnsä tai koulutuksensa puolesta.

Kun tietoa kerätään kyselyn avulla, piilee riski siinä, että vastaaja jättää kohtia tyhjäksi. Tämän tutkimuksen tapauksessa vastauksien joukossa esiintyi satunnaisia tyhjiä kohtia, mutta niiden osuus oli huomattavan pieni eikä niillä näin ollen ole juurikaan merkitystä tulosten kannalta. Tutkimustulosten todenperäisyyteen voidaan luottaa, sillä tutkija oli itse vastuussa tulosten jälkikäsitteystä ja pyrki ehdottomaan huolellisuuteen niiden analysoimisessa. Tuloksia ei ole muunneltu ja vastaukset ovat todellisten henkilöiden antamia.

Tutkimusta arvioitaessa on tärkeää ottaa kantaa myös tutkimuksen objektiivisuuteen eli puolueettomuuteen ja validiteettiin eli pätevytyteen. Tutkimus on objektiivinen, kun kysymysten muotoilu on neutraali, eivätkä kysymykset ole johdatteluvia. Tutkija pyrki tähän huolellisella kysymysten asettelulla ja lomakkeen testaamisella etukäteen. Objektivisen tutkimuksen tulokset eivät myöskään saa riippua tutkijasta. Vaikka tutkija olikin paikalla vastauksia keräämässä, vastaajat täyttivät lomakkeet itsenäisesti. Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan, että tutkimuksen tulee mitata sitä, mitä haluttiinkin selvittää (Heikkilä 2005, 29–30). Tämä edellyttää tutkimusongelman laatimista. Tämän opinnäytteen tapauksessa tutkimusongelma ja tavoitteet olivat tarkasti selvillä jo alusta alkaen, sillä työ saatiin toimeksiantona ja tavoitteet olivat toimeksiantajan laatimat. Kysely suoritettiin toimeksiantajalta saatujen ohjeiden mukaisesti mittaamaan heidän toivomiaan asioita.

Avoimuus kuuluu tieteelliseen menetelmään. Tutkimuksen avoimuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tulokset ovat muiden tutkijoiden saatavilla. Tutkimustulosten pitää perustua sellaiseen kerättyyn tietoon ja menetelmiin, joiden perusteella muut tutkijat voivat todeta tulosten paikkansapitävyyden. Avoimuus edellyttää myös sitä, että tutkittaville henkilöille on selvitetty tutkimuksen tarkoitus ja vastausaineiston käyttötapaa. Tämä opinnäytetyö voidaan näiden kriteerien perusteella todeta avoimeksi. Opinnäytetyö tulee olemaan julkisesti saatavilla, jolloin siihen voi kuka tahansa henkilö tutustua halutessaan. Tutkittaville henkilöille, eli vastaajille selostettiin tutkimuksen tarkoitus. Kyselylomakkeen johdannossa mainittiin, että kysely tulee olemaan osa tutkijan

opinnäytetyötä. Tutkija kertoi tämän myös henkilökohtaisesti vastaajalle paikan päällä. Henkilöille kerrottiin myös se, että he voivat halutessaan nähdä valmiin opinnäytetyön, sillä se tullaan julkaisemaan sähköisesti Internetin Theseus-kokoelmassa. Vastaajien tietosuoja täyttyi, sillä kyselyyn vastattiin anonyymisti. Henkilöiltä kysyttiin ainoastaan sukupuoli sekä ikä ja asuinpaikka tarkentamattomasti. Aiemmat tutkimukset tukevat saatuja tuloksia.

9.2 Oma oppiminen

Sain opinnäytetyön aiheen ollessani työharjoittelussa syksyllä 2012 puolustusministeriön kansliasihteeristön sihteeriharjoittelijana. Olin erittäin innostunut ottamaan vastaan Turvallisuuskomitean tarjoaman toimeksiannon, sillä halusin saada opinnäytetyöprosessin käyntiin jo työharjoittelun aikana. Koin todella mielekkääksi sen, että opinnäytetyöstäni on todellista hyötyä toimeksiantajalle. Sain siitä kantavaa intoa tekemiseeni. En ollut aikaisemmin kuullut Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta missään yhteydessä, mutta perehdyin siihen huolellisesti ennen työhön ryhtymistä. Luin strategian kannesta kanteen ja nostin yliviivaamalla siitä esiin pääkohdat. Ymmärsin, että syvälinen tutustuminen aiheeseen etukäteen on edellytys tutkimuksen tekemiselle. Turvallisuusasiat, joita en ollut ennen juurikaan miettinyt, alkoivat kiinnostaa minua. Mitä syvemmälle aiheeseeni pääsin, sitä mielenkiintoisemmaksi sen koin. En ollut aikaisemmin myöskään suorittanut minkäänlaista tutkimusta. Opiskelin työharjoittelun ohessa kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän periaatteita ja kyselylomakkeen laadintaa. Olin erittäin innostunut päästessäni mukaan Lahteen Turvallisuus ja Puolustus 2012 – messuille. En ainoastaan kerännyt siellä vastauksia kyselytutkimukseeni, vaan myös avustin kaikin tavoin muuta messutiimiä sekä esittelin turvallisuusstrategiaa. Sain positiivisesta asenteestani ja ystävällisestä lähestymistavastani hyvää palautetta myös messuvieraiden puolesta.

Olin pitänyt tutkimuksen tekemistä paljon yksinkertaisempana asiana, kuin mitä todellisuus paljasti sen olevan. Opin, että tutkimus vaatii paljon huolellista suunnittelua ja ennakkotyötä. Kysymysten muotoilu ja kyselylomakkeen laatiminen vaativat yllättävän paljon työtä. Samoin vastausaineiston läpikäymiseen ja analysointiin jälkikäteen kului huomattavasti enemmän aikaa, mitä olin luullut. Vaikka vastausten syöttö Exceliin yksi kerrallaan oli vain mekaanista työtä, vaati se suurta tarkkaavaisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Opinnäytetyöraportin kirjoitusprosessi on ollut ehdottomasti suuritöisin mitä olen ikinä tehnyt. Noin kolme kuukautta kestänyt kirjoitustyö oli kuin vuoristorata: välillä ahdistus veti pohjalle, välillä taas luovuus nosti huipulle. Turhautuneisuutta seurasi innostus, ja päinvastoin. Opin, että työhön on todella keskityttävä, ja toisaalta taas sen, että tekstiä ei voi aina pakottaa. Totesin, että rauhallinen ympäristö on työnteon edellytys. Sen vuoksi teinkin opinnäytetyötä pääasiassa koulun kirjastossa, sillä kotona keskittyminen ei aina onnistunut. Opin myös, että yhdessä tekemisellä on valtava voima. Sovimme ystäväni kanssa, että menemme yhdessä kirjastoon kirjoittamaan opinnäytetöitämme, vierekkäisillä koneilla. Näin toiselta pystyi tarvittaessa kysymään neuvoa tai mielipidettä, eikä kirjoittaminen tuntunut niin yksinäiseltä puurtamiselta.

Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittaminen kehitti tieteellistä ajattelua ja tiedon soveltamista. Oli välillä haastavaa etsiä lähdekirjallisuudesta opinnäytetyön kannalta oleellisin asia ja lainata lauseita muokaten ne omaan tekstiin sopiviksi. Sosiaalisen markkinoinnin liittäminen opinnäytetyöhön tuntui aluksi hankalalta, mutta koin onnistumisen elämyksiä kun huomasin, että asioita on mahdollista soveltaa turvallisuusviestintään. Siitä huolimatta, että olin opiskellut markkinointia, sosiaalinen markkinointi oli minulle käsitteenä melko vieras. Nyt kuitenkin tiedän siitä jo paljon ja se on minusta kiinnostava aihealue. Yhteiskunnallisesta viestinnästä kiinnostuin myös. Uskon, että siihen tutustumisesta voi olla minulle tulevaisuudessa hyötyä, sillä tulen työskentelemään ulkoasiainministeriössä valmistuttuani. Olen tyytyväinen, että tein opinnäytetyön yhteiskunnallisesta aiheesta. Sen ansiosta ajattelen asioita nyt laajemmin. Seuraan myös uutisia entistä tarkemmin. Medianlukutaitoni kehittyi opinnäytetyöprosessin ansiosta. Opinnäytetyön kannalta oikeassa kirjoitustyyliässä oli ensin harjoittelemista, sillä en ollut tuottanut samanlaista, yhtä tieteellistä tekstiä aiemmin. Tyyllillisesti oikean tekstin tuottaminen ja huolellisen kieliasun ylläpitäminen läpi raportin vaati kärsivällisyyttä. Kielenhuollon opit tuli kerrattua. Lähteiden merkitseminen oli tuottanut minulle aiemmin hankaluuksia raporteissani, mutta nyt lähdeviittauksen periaatteet ovat painuneet mieleeni.

Opinnäytetyöprosessi opetti minulle taitoja, joita tulen tarvitsemaan paitsi tulevassa työelämässä, myös muussa elämässäni. Tunnen, että opinnäytetyön tekeminen kasvatti minua sekä yksittäisenä opiskelijana, että kokonaisvaltaisesti ihmisenä.

Lähteet

- French, J., Merrit, R., Reynolds, L. 2011. Social Marketing Casebook. SAGE Publications Ltd. London.
- Heikkilä, T. 2005. Tilastollinen tutkimus. 5.-6. painos. Oy Edita Ab. Helsinki.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15.–16. painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Hjelt-Putilin, P. 2005. Turvallisuutta viestinnällä. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Högström, A. 2002. Yhteiskunnallinen viestintä. Inforviestintä Oy. Helsinki.
- Iltä-Sanomien 24.1.2013: Suomen huima visio: Maailman johtavaksi kybermaaksi kolmessa vuodessa! Luettavissa: <http://www.iltasanomat.fi/digi/art-1288534721631.html>
Luettu 14.3.2013.
- Iltalehti 2.2.2013: Kansan uskonpuute yllätti puolustusministerin.
Luettavissa: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2013020216628139_uu.shtml
Luettu 2.2.2013.
- Iltalehti 27.3.2013: Valtava palvelunestohyökkäys hidastaa Internetiä.
Luettavissa: http://www.iltalehti.fi/digi/2013032716839219_du.shtml
Luettu 28.3.2013.
- Juholin, E. 2009. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. 5. uudistettu painos. Infor Oy. Porvoo.
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä.

Kotler, P., Roberto, N., Lee, N. 2002. Social Marketing. Improving the Quality of Life. SAGE Publications Inc. California.

Lahden messut Oy 2012. Turvallisuus ja Puolustus -messut 2012 – Yhdessä turvalliseen arkeen. Luettavissa: <http://www.lahdenmessut.fi/tupu2012>

Luettu 3.10.2012.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta 2012. Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta. Helsinki.

Oikeusministeriö 2011. Uusi valmiuslaki voimaan maaliskuun alusta.

Luettavissa:

<http://www.om.fi/Etusivu/Ajankohtaista/Uutiset/Uutisarkisto/Uutiset2011/1324021500611>

Luettu 6.2.2013.

Poliisi 2013. Turvallisuustutkimus.

Luettavissa: <http://www.poliisi.fi/turvallisuustutkimus>

Luettu 12.2.2013.

Proctor, T. 2007. Public sector marketing. Pearson Education Limited. Essex.

Puolustusministeriö 2012. Puolustusvoimauudistus-mielipidekysely.

Sillanpää, A. 11.9.2012. Erityisasiantuntija. Puolustusministeriö. Keskustelu. Helsinki.

Sillanpää, A. 4.2.2013. Erityisasiantuntija. Puolustusministeriö. Sähköpostiviesti. Helsinki.

Sisäasiainministeriö 2013. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Luettavissa:

http://www.intermin.fi/download/34893_262012_STO_III_fi.pdf

Luettu 26.2.2013.

Suojelupoliisi 2013. Suojelupoliisin vuosikertomus 2012.

Luettavissa:

[http://www.supo.fi/poliisi/supo60/home.nsf/files/CBC606E685686634C2257B1D0047E7CD/\\$file/2012_Supo-FIN_web.pdf](http://www.supo.fi/poliisi/supo60/home.nsf/files/CBC606E685686634C2257B1D0047E7CD/$file/2012_Supo-FIN_web.pdf)

Luettu 18.3.2013.

Suomen puolustusministeriö 2013a. Puolustusvoimauudistus.

Luettavissa: <http://www.defmin.fi/hallinnonala/puolustusvoimauudistus/>

Luettu 15.1.2013.

Suomen puolustusministeriö 2013b. Puolustusministeriö.

Luettavissa: <http://defmin.fi/ministerio/puolustusministerio>

Luettu 4.2.2013.

Suomen puolustusministeriö 2013c. Turvallisuuskomitea.

Luettavissa:

http://defmin.fi/ministerio/puolustusministerio/puolustusministerion_vastuulla_olevat_organisaatiot/turvallisuuskomitea/

Luettu 5.2.2013.

Suomen puolustusministeriö 2013d. Turvallisuus- ja puolustusasiain komitean sihteeristö.

Luettavissa:

http://defmin.fi/ministerio/puolustusministerio/osastot_ja_yksikot/turvallisuus_ja_puolustusasiain_komitean_sihteeristo/

Luettu 5.2.2013.

Suomen puolustusministeriö 2013e. Suomen kyberturvallisuusstrategia valmis.

Luettavissa: http://defmin.fi/ajankohtaista/tiedotteet?9_m=5368

Luettu 1.3.2013.

Ulkopoliittinen Instituutti 2013. Selonteko eduskunnalle vielä tänä vuonna.

Luettavissa:

http://www.fia.fi/fi/news/1651/selonteko_eduskunnalle_vielä_tana_vuonna/

Luettu 15.1.2013.

Uusi Suomi 2012. Hallitus siirtää ongelmat seuraavalle – ”Merkittäviä haasteita” puolustusvoimissa.

Luettavissa: [http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/55974-hallitus-siirtaa-](http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/55974-hallitus-siirtaa-puolustusongelmat-seuraavalle-merkittavia-haasteita)

[puolustusongelmat-seuraavalle-merkittavia-haasteita](http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/55974-hallitus-siirtaa-puolustusongelmat-seuraavalle-merkittavia-haasteita)

Luettu 8.2.2013.

Valli, R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. PS-kustannus. Jyväskylä.

Yhteiskunnan turvallisuus 2013a. Mikä on Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2010?

Luettavissa:

<http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/>

Luettu 1.10.2012.

Yhteiskunnan turvallisuus 2013b. Kansallisen kyberturvallisuuden kehittäminen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Luettavissa:

[http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/fi/ajankohtaista/94-kansallisen-](http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/fi/ajankohtaista/94-kansallisen-kyberturvallisuuden-kehittaaminen-osana-yhteiskunnan-kokonaisturvallisuutta)

[kyberturvallisuuden-kehittaaminen-osana-yhteiskunnan-kokonaisturvallisuutta](http://www.yhteiskunnanturvallisuus.fi/fi/ajankohtaista/94-kansallisen-kyberturvallisuuden-kehittaaminen-osana-yhteiskunnan-kokonaisturvallisuutta)

Luettu 7.2.2013.

YLE Uutiset 24.1.2013. Yli puolet suomalaisista huolestunut turvallisuuden heikkene-
misestä. Luettavissa:

[http://yle.fi/uutiset/yli_puolet_suomalaisista_huolestunut_turvallisuuden_heikkenemi-
sesta/6464468](http://yle.fi/uutiset/yli_puolet_suomalaisista_huolestunut_turvallisuuden_heikkenemisesta/6464468)

Luettu 24.1.2013.

YLE Uutiset 16.4.2013. Tietoturvayhtiö: Hyökkäykset yrityksiin lisääntyneet Internetis-
sä. Luettavissa:

[http://yle.fi/uutiset/tietoturvayhtio_hyokkaykset_yrityksiin_lisaantyneet_netissa/6580
413](http://yle.fi/uutiset/tietoturvayhtio_hyokkaykset_yrityksiin_lisaantyneet_netissa/6580413)

Luettu 16.4.2013.

YLE Areena 8.2.2013. Ajantasa: Suuri puolustuskeskustelu. Radio-ohjelma.

Kuunneltavissa: <http://areena.yle.fi/radio/1786477>

Kuunneltu 19.3.2013.

YLE Areena 11.3.2013. MOT: Suomi polvilleen 15 minuutissa. Televisio-ohjelma.

Katsottavissa: <http://areena.yle.fi/tv/1822186>

Katsottu 19.3.2013.

Valtioneuvosto 2010. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia. Puolustusministeriö. Helsinki.

Kuvat:

Puolustusministeriön viestintäosasto, 2012.

3. Miten seuraavat sanat mielestäsi kuvaavat **Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa**?

1=kuvaa erittäin huonosti, 2=kuvaa melko huonosti, 3= en osaa sanoa 4=kuvaa melko hyvin, 5=kuvaa erittäin hyvin

Kiinnostava	1	2	3	4	5
Minua koskeva	1	2	3	4	5
Tärkeä	1	2	3	4	5
Kehittyvä	1	2	3	4	5
Ajankohtainen	1	2	3	4	5

4. Oletko aiemmin kuullut **Yhteiskunnan turvallisuusstrategia**sta?

kyllä en Jos kyllä, niin mistä? _____

5. Oletko vierailut Internet-osoitteessa www.yhteiskunnanturvallisuus.fi?

kyllä en

6. Pitäisikö yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvistä asioista tiedottaa enemmän?

kyllä ei

7. Mistä haluaisit saada lisää tietoa yhteiskunnan turvallisuudesta?

Messut Opetustilanne Vierailu viranomaisen luona
Internet Kirjallinen materiaali Muu, mikä? _____

8. Minkä kouluarvosanan 4-10 antaisit **Yhteiskunnan turvallisuus-messuosastosta**?

Perustelee: _____

KIITOS VASTAAAMISESTA!

